

JUBILEUMSUTGÅVA

PRATA OM ALKOHOL

PRATA OM ALKOHOL - NOVELLSAMLING

NOVELLSAMLINGEN FYLLER 10 ÅR!

Det firar vi med en jubileumsutgåva där alla 20 vinnare i Prata Om Alkohols novelltävling på temat ungdom och alkohol åren 2008 - 2017 presenteras. Novellerna är skrivna av elever på högskolan och gymnasiet, och hittills har cirka 10 000 ungdomar deltagit i tävlingen.

Prata Om Alkohol drivs sedan 2006 av utbildningsföretaget Kunskapskraft & Media med medel från branschorganisationerna Sprit & Vinleverantörsföreningen och Sveriges Bryggerier.

PRATA OM ALKOHOL !

JUBILEUMSUTGÅVA 2008-2017

10 års novellsamlingar med ungdomars
tankar och erfarenheter kring alkohol

JUBILEUMSUTGÅVA
PRATA OM ALKOHOL

**10 års novellsamlingar med ungdomars
tankar och erfarenheter kring alkohol.**

2008
2009
2010
2011
2012
2013
2014
2015
2016

FÖRORD

Novellsamlingen fyller 10 år!

Det firar vi med en jubileumsutgåva där alla 20 vinnare i *Prata Om Alkohol*s novelltävling på temat ungdom och alkohol åren 2008 - 2017 presenteras.

Novellerna är skrivna av elever på högstadiet och gymnasiet, och hitintills har cirka 10 000 ungdomar deltagit i tävlingen.

Med stor kreativitet, engagemang och berättarglädje bjuder författarna oss på berättelser som med olika infallsvinklar och perspektiv tar sig an ämnet. Novellerna speglar ungas tankar, erfarenheter och reflektioner kring alkoholens negativa konsekvenser.

Vi hoppas att jubileumsutgåvan ger inspiration, skapar reflektion och kan fungera som diskussionsunderlag i undervisningen.

Novelltävlingen är en del av den långsiktiga skolsatsningen *Prata Om Alkohol* vars syfte är att få ungdomar att avstå från alkohol.

*Prata Om Alkohol*s läromedel används idag av 75 procent av Sveriges högstadie- och gymnasieskolor och novellsamlingen har hitintills beställts i över 33 000 exemplar. På www.prataomalkohol.se kan du läsa mer om skolsatsningen, beställa metodmaterial och alla våra novellsamlingar. Jobbar du med ungdomar är allt material kostnadsfritt.

Prata Om Alkohol drivs sedan 2006 av utbildningsföretaget Kunskapskraft & Media med medel från branschorganisationerna Sprit & Vinleverantörsföreningen och Sveriges Bryggerier.

Stort tack till alla elever som deltagit i novelltävlingen sedan starten för 10 år sen!

INNEHÅLL

HÖGSTADIET

I ALKOHOLENS VÅLD	9
FÖNSTER UTAN ADVENTSLJUSSTAKE	11
ÄRR BLEKNAR, MEN FÖRSVINNER ALDRIG HELT	14
SORGEN FÖRFLYTTAR SIG	17
FLASKSKEPPET	19
LANGARE	21
DEN SOM ÄR LÄMNAD KVAR	25
ETT STEG FRAMÅT	28
BÄSTA VÄN	30
FLICKAN	32

GYMNASIET

TOALETTEN	33
TRÅKIGA UPPELVELSER	38
DU TROR DU VET, MEN DU HAR INGEN ANING!	41
GOD JUL	44
OM JAG HÅLLER ANDAN TILLRÄCKLIGT LÄNGE	47
INNANFÖR VÅRA VÄGGAR	49
SE TILL MIG SOM LITEN ÄR	51
INTE EN DJÄVEL KAN RÖRA HONOM NU	55
MASKINEN GÅR SÖNDER IBLAND	58
KASSÖRSKAN	65

FÖRSTAPRISTAGARE 2008 | HÖGSTADIET

FÖRFATTARE: ELIN JAGEFELDT

SKOLA: GULLMARSSKOLAN, LYSEKIL

LÄRARE: MARGARETA EKDAL

Smärtan och skammen jag känner när jag ser på henne är obeskrivlig. En iskall våg av besvikelse sköljer över mig. Varje dag önskar jag att jag slapp vakna upp till denna patetiska syn, men denna ständiga förnedring slutar aldrig.

Alkoholen har ett fast grepp om henne. Jag vet att jag egentligen inte borde känna annat än medlidande, ändå kan jag inte låta bli att ta hennes missbruk som en förolämpning. Det känns som ett himla knytnävsslag. Hon orkar inte intressera sig för mitt liv alls, vilket i och för sig inte är så konstigt eftersom hon inte ens klarar av sitt eget.

Med sitt gråsprängda stripiga hår klistrat längs ansiktet och sin smutsiga blus, nu ännu mer rödfläckad av vin, ligger hon helt utslagen i soffan. När morsan är i det här tillståndet är det omöjligt att få någon som helst kontakt med henne.

Jag skäms men jag måste faktiskt erkänna att jag tycker det är rätt skönt när hon sover ruset av sig. Då slipper jag i alla fall hennes elaka kommentarer som hon häver ur sig när hon är full och jag slipper höra på hennes sorgliga försök till att be om ursäkt för det när hon nyktrat till. Nej, det är bäst när hon låter bli sina misslyckade försök till att umgås med mig, det skiter sig bara när hon försöker spela mamma. Hon vet absolut ingenting om mig längre.

Tillslut bestämmer jag mig för att göra mig klar att gå till skolan. Ett tag funderade jag på att ta bussen in till stan med ett par kompisar och hitta på nått skoj istället, men det skulle inte funka. Det har blivit alldeles för mycket skolk för min del det senaste. Man vill ju inte sluta som morsan, misslyckad och arbetslös. Jag tog en snabbdusch, sminkade mig och kåkade lite frukost. Det var precis allt jag hann med, andfådd kom jag fram till bussen efter att ha kutat den sista biten. Då var man på väg till ännu en dag med

ändlösa lektioner och matte som är omöjliga att lösa. Jag är inte smartast i klassen precis.

Skoldagen segar sig fram och jag kan inte bestämma mig för vad som är värst, att vara fast i skolbänken eller att mötas av helvetet där hemma. Tillsist när ändå skoldagen sitt slut och jag bestämmer mig trots allt för att åka hem. Vanligtvis brukar jag sticka hem till en kompis eller dra ner på stan efter skolan, men idag är jag verkligen sjukt trött. Jag längtar bara hem till min mjuka sköna säng.

Väl hemma möts jag av något jag inte fått uppleva på evigheter. Huset är alldeles rent, morsan måste ha städad! Inte en enda tom ölburk eller vinflaska någonstans. Jag tror knappt att det är sant, nej jag tror nästan att jag gått in i fel hus. Jag ropar ”Hallå!” men får inget svar. Morsan måste ha gått ut! Men hon som nästan aldrig lämnar huset, knappt ens soffan!

På köksbordet hittar jag en lapp med texten: ”Kommer hem runt klockan åtta, kram mamma”, och en adress slarvigt nedklottrad under. Jag rycker åt mig lappen och springer till datorn för att söka efter adressen på Eniro och förhoppningsvis få något svar på var hon kan ha tagit vägen. Med darrande händer knappar jag in adressen och klickar på ”sök” utan den blekaste aning om vad som väntar mig. Det visar sig att det är adressen till en stödgrupp för alkoholister! Jag läser på skärmen om och om igen, det hela känns så överkligt. Ett nytt hopp tänds inom mig, jag kan inte komma ihåg att jag någonsin varit så här lycklig! Det långa och fruktansvärda kriget mot alkoholen börjar nu kanske gå mot sitt slut.

FÖNSTER UTAN ADVENTSLJUSSTAKE

FÖRSTAPRISTAGARE 2009 | HÖGSTADIET

FÖRFATTARE: HELENA ERIKSSON
SKOLA: NYA ELEMENTAR, STOCKHOLM

Den långa raden av små, pastellfärgade trähus bredde ut sig framför henne. På sommaren sken de av rosa, gult, grönt och blått när solens strålar träffade fasaderna men nu låg vintermörkret som en slöja över taken och gatulamporna fick skina upp trottoaren. Snön glittrade och låg kall vid hennes fötter. Hennes tunna ullkappa var inte i närheten av att värma henne. Värma kylan som låg fastfrusen inombords, som inte smälte på sommaren.

Pastellerna lyste inte, men fönstren gjorde det. Mammor och pappor stod och skrattade ikapp med sina barn medan de bakade julgodis, någon satt och läste en bok. I ett annat fönster hade mamman just kommit hem från jobbet och barnen jublade när de fick se hennes blonda hår flyga av den kalla vintervinden när hon stängde dörren. Alla fönster lyste värme. Några hade satt ut stearinljus i små lyktor vid dörrtrappan och adventsljusstakarna stod uppradade på fönsterbrädorna.

Hon stannade vid ett stort träd. Varje blad lyste guld. Det var säkert pappan som satt upp ljusslingan. Pappan, tänkte hon. En pappa, en rund man med snälla ögon och tjocka koftor. En pappa som bar kostym på jobbet med en portfölj som blänkte. En pappa med putsade skor och stor famn att krama varje dag han kom hem från jobbet. En pappa som lagade mat med mamma och kysste henne på kinden. Som köpte henne choklad på alla hjärtans dag, tänkte hon. En pappa.

Hon fortsatte att gå och svängde av upp mot hennes hus. Uppfarten låg orörd. Ett tjockt lager av kramsnö låg stilla upp mot dörren. Det var bara brevbärarens skor som hade trampat ner steg mot brevlådan. Ingen bil stod där heller, de hade ingen längre. Hon tittade upp mot fönstret på framsidan av huset. För vem som helst hade det lyst värme, men inte för henne. Hur många lampor som än var tända, lyste det mörkt. Ett mörker ingen lampa kunde skina genom. Hon såg på de andra fönstren in till köket. Där stod inga adventsljusstakar. På dörrtrappan stod inga ljuslyktor.

Hon tryckte ned handtaget. Dörren var fortfarande låst sen hon låst den på morgonen för att gå till skolan. Hon tog upp nycklarna och satte dem i låset. Med en uppgiven suck, som blev till ett vitt moln när den mötte kylan i luften, öppnade hon dörren. Luggen låg fastklistrad mot hennes panna men hon orkade inte ta bort den och de svarta skorna var vita av snö men hon skakade inte av det utanför dörren. Hon brydde sig inte. I hennes hus brydde man sig inte om sådant.

Hon andades in med näsan. Trängde bort alla andra lukter och försökte känna någon doft av nybakta pepparkakor men den fanns ingenstans. Det var så längesen nu att hon glömt bort hur det doftade. Hon kunde inte ens känna den distinkta spritlukten som trängde sig fram genom väggarna och fanns i varje tyg och duk i huset, hon var så van vid det.

Hon ställde sig vid ett fönster och blundade. Tänkte på hur det skulle se ut om det stod en adventsljusstake där. Att hon kommer inspringande i köket in i mammans famn för att få en stor puss på kinden och baka kakor under adventsstjärna. Om pappan satt i fåtöljen och läste eller om mamman skulle komma hem från jobbet och haft nyduschat flygande hår.

Hon kunde inte se det framför sig. Det var inte så i hennes hus, skulle aldrig bli. Aldrig någonsin skulle någon kolla in i köksfönstret och se en hel familj kramandes, med kakor runt om sig. Alltid skulle de få se en morsa som stod och grät och rökte om vartannat under spisfläkten. De skulle inte få se en pappa. Aldrig att de skulle få se en fin sådan med blank portfölj och slips, nej, inte ens en äcklig sådan med trasigt nätlinne och skägg med matrester.

Vilken pappa som helst skulle ha dugt. Men hennes mammas avslöjande andedräkt och smärtfyllda rynkor under ögonen skrämde iväg alla män. Det enda hon hade var ett fint hus där spritskåpet en gång i tiden varit fullt.

Hon började diska de bruna tallrikarna som låg i vasken. Sköljde alla glas och bestick. Det hade blivit en hög. Ingen hade orken att bry sig om matresterna som låg spridda i köket. Men nu måste hon orka bry sig. Just nu var stapeln av smutsiga tallrikar det enda som fanns i hennes värld för mamman kom hem och ramlade i hallen. Då var det bara tallrikarna, inget annat. Det andra var för smärtsamt. Disken var väl egentligen det sista hon

borde bry sig om men det blev det enda hon orkade med. För hur tröttsamt det än var att diska, var allt det andra värre.

Stumpan och ojsan, där ramlade jag visst och maskor i strumpbyxorna. Snubblande på orden och darriga, kalla ben. Ett utsmetat lager av smink som tyngde hela mammans ansikte. Ett utsmetat lager av smink som tyngde hela hjärtat på dottern. Hon stängde ut allt om att mamma var full. För hon kunde vänja sig vid spritlukten, men aldrig att se sin mamma fnittrandes som en liten flicka med håret hon spytt ner drypandes i ansiktet. Hon fortsatte diska. Såg bara tallrikarna och vattnet som störtade ut ur kranen, som skvätte upp på hennes tröja. Glasen, besticken, kopparna, de skulle bli rena. Måste bli rena.

I fönstren till pastellfärgade trähus hade folk börjat äta middag och några hade fått besök av mormor. I ett fönster hade barnen precis satt sig i soffan för att se Bolibompa och i ett annat löste pappan korsord. I ett fönster stod en rund man med snälla ögon och tjock kofta och beskådade sitt träd med ljusslingor som färgade bladen till guld.

ÄRR BLEKNAR, MEN FÖRSVINNER ALDRIG HELT

FÖRSTAPRISTAGARE 2010 | HÖGSTADIET

FÖRFATTARE: MARIA MALM

SKOLA: SPÅNGA GRUNDSKOLA, STOCKHOLM

LÄRARE: ANNA-MAIJA NORBERG

Ett slag, ett splitter och en fallande pojke. Ja, en pojke är just vad han är. Inte en man, utan bara en pojke. Slaget däremot, det kommer från en man, en påverkad man. Där ligger pojken på marken, utan en hjälpande hand så långt ögat når. Han släpar sig fram längs marken och lovar sig själv att aldrig utsätta sin kropp för alkohol.

Två år senare sitter han ute i solens varma strålar, men han känner ingen värme. Han känner sig som om han är på en annan planet, en planet där kärlek bara är ett virus. Han letar upp mobilen i fickan och tittar på den. Han mår illa av bara en blick och lägger snabbt ner den igen. Mattias fick den där känslan igen, som när han läste sms: et första gången. Det känns som om någon bara slitit ut hans hjärta. Han drar handen över bröstet, som om han försöker stoppa det, men det är för sent. Hon har förrätt honom och det ska hon få betala för.

När han öppnar dörren möts han av dunkande musik och en stark spritdoft. Huset är fullproppat med femtonåringar och han känner igen ett fåtal från sin klass. Rasmus, hans bästa vän, trycker en öl i hans hand direkt och han känner på andedräkten att han är rejält berusad.

– Nu är det fest! sluddrar han och drar med sig Mattias. Mattias sveper ölen i ett nafs och ber snabbt om en till.

– Du, tack för att du berättade det där om Isa, sa han.

– Vem? Aha, din hora till flickvän? Det är lugnt polarn. Han drar ut på u: et och dunkar honom i ryggen. Även om Rasmus är full Isa har betett sig som skit, så blir han förolämpad av Rasmus sett att uttrycka sig.

Rummet börjar snurra runt honom och han sträcker sig efter mer att dricka. Han lyckas nappa tag i en glasflaska, drar upp locket och börjar hålla i sig. Den starka oundvikliga smaken utav vodka skär i hans strupe och han drar flaskan ifrån sig. Det är inte förrän nu han ser henne, Isa.

Där står hon i dörren och ser sig förvirrat omkring. Det tar emot att konstatera, men hon ser ännu sötare ut än vanligt, den röda lilla klänningen sitter som en smäck på henne och håret är uppsatt i en enkel, men klädsam, tofs. Hon möter hans blick och han slår snabbt ner den när han ser att hon närmar sig.

– Vi, Mattias pausar, vi måste prata! Han tar tag i hennes arm och drar henne med sig. Hon gör inget motstånd, vilket förvånar honom. Isa säger inget förrän dem är ensamma i ett rum på den övre våningen.

– Vad har du på hjärtat? säger hon och skrattar lite åt sig själv, men slutar tvärt när hon ser hans brännande blick.

– Vill du veta vad jag har på hjärtat? Va, vill du verkligen det? Jo, nu ska du få höra, jag gillar inte när folk går bakom ryggen på mig, speciellt inte dem jag litar på, speciellt inte du! Mattias är tvungen att ta några klunkar utav den starka alkoholen för att inte balla ur totalt.

– Vad pratar du om Mattias? Hon försöker stryka honom över kinden men han slår bort hennes hand, det är inte du som pratar, det är alkoholen, hon ger honom en öm blick.

– Det är inte någon jävla ”alkohol som pratar”, han härmar hennes röst, det är jag och jag säger att jag aldrig mer vill ha något med dig att göra! Utan att tänka sig för knuffar han till henne och hon faller som ett korthus.

Hon klämmer fram ett litet förtvivlat ”va” och Mattias hör att hon är nära gråten, men han ger sig inte.

– Säg det bara! Berätta hur du tillfredsställer andra killar bakom min rygg!

Hon fortsätter att säga emot honom och tårarna börjar rinna, längsmed dem vackert pudrade kinderna, ner på golvet. Han är

rosenrasande och skriker på henne för fulla lungor. Tårarna sprutar och Mattias klunkar mer och mer av den starka vätskan.

– Erkänn att du bedrar mig! gormar han. Hon slutar upp med hulkningarna och kollar frågande på honom, men är snabbt igång och gråter igen.

Han greppar ett hårdare tag om flaskan och höjer den över huvudet. Sakta. Varenda rörelse har sin egen sekund. Flaskan har nått sitt högsta, möjliga läge. Det är nu eller aldrig. Helt plötsligt slår tanken honom att det inte är han som mottar slaget, det är hans far. Det är inte hans flickvän som ligger där, hjälplös på golvet, det är han. Han släpper flaskan och springer, än en gång springer han ifrån sina misstag och låter henne ligga kvar där, lika hjälplös som han själv för två år sedan.

SORGEN FÖRFLYTTAR SIG

FÖRSTAPRISTAGARE 2011 | HÖGSTADIET

FÖRFATTARE: ELIN SKOGBERG
SKOLA: SÖRLIDENSKOLAN, ÖRNSKÖLDSEVIK
LÄRARE: ANNICA KARLSÉN

Sorgen förflyttar sig nedåt. Först hamnar den i huvudet, där den blockerar allt annat. Man kan varken tänka, andas eller se. Efter några timmar rör den sig till halsen och man gråter i dagar, kanske veckor. Sen går den ner i hjärtat, där den ivrigt äter upp en inifrån och det gör så ont att man funderar över om hjärtat över huvud taget finns kvar. Till slut lägger den sig till rätta i magen och därifrån försvinner den aldrig. Man förundras lite över att sorgen inte syns, men ändå är så tung och så svart.

Det låg en dimma över lokalen, av alkohol och av rök och av fredagskväll. Jag satt på armstödet av en soffa och försökte hålla mig party – i min glittrande klänning och med plastmuggen i handen hade jag alla förutsättningar. Humöret var inte riktigt på topp, men ingenting lite sprit inte kan lösa. Vi dansade oss iväg i natten och jag kände hur en välbekant värme började sprida sig ända ut i fingertopparna.

Några timmar och x antal plastmuggar senare skrattade jag högst av alla och var övertygad om att natten aldrig skulle ta slut. Det var paljetter, sommar, glädje! i luften. Jag hade slagit mig ihop med ett nytt gäng, bestående av ett tjugotal killar och en Lina lika glad och full som jag. Vi dansade på borden och kramades med alla. Det var en sån där kväll när man får trettio nya bästa vänner, och man känner att livet bara har börjat. Sen skulle vi på efterfest, och livet tog slut.

Vi var vackrast i världen där vi satt i killarnas knän i baksätet. Alkoholångorna dansade och fyllde oss med lätthet. Någon viskade, något oartikulerat, att han ville ta mig där och då. Jag skulle just till att höja på ögonbrynet och le utmanande när det smäll.

Vi var så lätta där vi satt – kanske var det därför vi flög så långt. Kanske var det därför Lina flög rakt in i framrutan och

bröt nacken. Glassplittret la sig som en hinna av glitter över hennes livlösa kropp.

Jag var den enda som var vid medvetande direkt efter krocken. Jag minns en känsla av paralyserande rädsla och en genomträngande smärta i bröstet. Jag minns att jag såg Linas välmanikyrate hand bland virrvarret av stilla kroppsdelar och blod – jag minns att jag kramade den, för att hon skulle krama tillbaka. Det gjorde hon inte.

På nätterna fylls mitt mörka rum så till den gräns att jag måste kippa efter andan. Tomheten fyller upp mina skrivbordslådor och jag faller in i någon slags trans. Egentligen kände vi inte varandra så väl, jag och Lina. Det är märkligt vilka band man knyter under sommarkvällar där luften är tjock av glädje. Det är märkligt hur ont det gör när banden, som vittnar om ens bästa stunder, slits sönder. Man brukar försöka väcka mig när jag skriker, men jag märker ingenting. Jag hör inte min mammas desperata vädjanden, känner inte hur de ruskar om mig och ser inte oron i deras ögon. Allt jag känner om nätterna, är en död hand i min.

FLASKSKEPPET

FÖRSTAPRISTAGARE 2012 | HÖGSTADIET

FÖRFATTARE: FELIX KONSTENIUS

SKOLA: INTERNATIONELLA ENGELSKA SKOLAN, STOCKHOLM

LÄRARE: FREDERIK SCHEU

Lätt svänger dörrarna till skåpet upp. Alldeles ljudlöst, och diskret. Innanför skåpdörrarna står en rad halvtomma flaskor och ett flaskskepp. En del av etiketten har i ett tappert försök blivit avriven men en stor del sitter kvar på flaskan; Reimers Holms Brännvin special, Sträckoden och så 99:-.

Skeppet i flaskan är strandat, det står alldeles stilla innanför valvet av glas, kommer ingen vart. Fören pekar mot det smala håll som är flaskans hals. En utväg, men en utväg som är allt för smal för ett skepp att passera. En farled, nått att flyta i skulle underlätta. Ett par ungdomliga händer ser skeppets behov och öppnar en av de halvtomma spritflaskorna i skåpet. Varsamt så hålls spritflaskans innehåll ner i flaskskeppets hals. Ett svagt porlande då vätskan strömmar ner igenom flaskskeppets hals som en bäck sipprande ner från ett berg. Porlandet övergår snart i ett kluckande då bäcken tar formen av en fors. Skeppet lyfts från sin strandande position då forsen slår emot dess sidor och skummar. Lugnet i flaskan börjar avta då forsen får allt starkare kraft, den nästan rytmiskt pulserar fram genom flaskhalsen. Skeppet stiger i fart med vattenytan. Spriten skvätter upp ombord på skeppet som nu börjar få kämpa mot den storm spritförsen skapat. Men som en handske i en storm så tappar skeppet kontrollen och slits med. Skeppet slits fram och tillbaka som en trasdocka, medan allt mer sprit hävs upp ombord. Seglet mörknar av all sprit det sugit upp, skeppsutrymmena översvämmas. Träet kommer surna, och ligga och torka på sin vanliga strandande position. Seglet hissas ner, lugnet sänka sig. Hopplösheten, utvägen lika långt borta. Men det hör till morgondagen, än så finns det sprit kvar i spritflaskan. Skeppet slängs fram och tillbaka som ett ursinnigt djur i stormen. Våldsammare och våldsammare slår spritförsen emot dess reling. Spriten tar sig igenom däck ner i korgen och släcker allt ljus. Spända linor slappar, seglet skrynklar ihop sig och ett ljud hörs. En skugga lägger sig över skeppet och skåpet och greppet runt spritflaskan och flaskan med skeppet lossnar och sakta så faller

de båda föremålen genom luften mot en mörk avgrund. I dörrmyningen står en skepnad av en storvuxen människa. I handen så håller skepnaden i vad som ser ut som en lila plastpåse. En allt för vanlig färg på plastpåsar i det hem skepnaden befinner sig i. En matta av tystnad lägger sig över det dunkla rummet medan dem två figurerna i rummet iakttar varandra. Sedan hörs ett kras och glasbitar, träskärvor och sprit flyger åt alla håll. Masten på skeppet bryts av och seglet lägger sig över flaskskeppet som ett lakan över ett lik. En ljudsam tystnad, sedan hörs det gråt från skepnaden i dörrmyningen.

LANGARE

FÖRSTAPRISTAGARE 2013 | HÖGSTADIET

FÖRFATTARE: ELSA HELLQVIST

SKOLA: HEBY SKOLA. HEBY

LÄRARE: ANGELIE KARLSSON

Min bror är populär. Du kan se det på sättet han går genom korridorerna, hans steg är självsäkra, hans hand drar vant över det guldbruna halvlånga håret så den får den där speciella lite kaxiga frisyren. Hans mun formar ett leende varje gång någon säger något roligt och hans skratt ekar genom korridoren när han sitter på en bänk med sina kompisar. Jag vet det här, för jag går på samma gymnasium som honom, jag går i ettan och han i trean. Jag vet också att popularitet är något man måste kämpa för, något man måste vinna. Genom att vara eller göra något som får dig att sticka ut på ett bra sätt, något som får folk att dras till dig. Folk ler mot min bror, på ett inställsamt och vänligt sätt, de vill vara hans vän, de vill ta dela av hans popularitet, få sola sig i skenet från alla beundrare. Jag vet att de utnyttjar honom, för jag ser sådant som andra inte ser, och jag tänker på sådant som man inte tänker på när man är där, på den långa vägen mot fullständig bekräftelse.

Många tjejer gillar min bror, han har det där lilla extra i sitt utseende som får tjejer att smälta av hans blickar. Kanske är det den där lite sneda tanden, hår eller skrattgroparna på hans kinder. Jag vet inte. Men han har något mer också. Något som många är ute efter. Min bror är en langare.

Han är inte bara en langare, han är en villig och snäll langare. Han går med på det mesta, cigaretter till tolvåringar, sprit till nästa helgs fest. Allt köper han ut, och säljer för det dubbla. Han får mycket sålt, och mycket betalt. Folk vill köpa av honom. Han utstrålar något som får folk att lita på honom, tycka om honom, göra som han vill. Han blir bjuden på fest varje helg, och han kommer alltid hem tidigt på morgnarna. De nätterna han är borta sover ingen. Jag ligger i mitt mörka rum med värkande mage och med huvudet fullt med tankar på vad som kan hända min bror som jag tycker så mycket om. Mamma sitter i köket och stirrar ut genom fönstret hela natten, med händerna hårt slutna runt en

kopp med te som sakta förlorar både värme och smak. Jag vet att hon tänker på pappa, att hon inte klarar av att förlora en till älskad familjemedlem. Det kan vara på grund av det som min bror festar också, tror jag. Det har inte alltid varit så, festerna har inte alltid varit så vilda, nätterna har inte alltid varit så långa, men det har blivit värre, varje helg köper min bror ut ny alkohol och varje gång så blir han bjuden på fest. På senare tiden har det ibland slutat med att mamma har fått åka till polisen och hämta honom, och när de senare kommit hem har han varit konstigt skrattig och han har stupat på sin säng med kläderna på medan mamma sitter kvar ute i köket med sin kopp och oroliga ögon.

Jag får aldrig riktigt veta vad som händer på de där festerna och jag är inte säker på att jag vill. Mamma vet en del och hon verkar inte må bättre av det.

Ibland ligger han bara i sängen på söndagarna, trött och med ett paket Alvedon bredvid sig. Då brukar jag göra te, stora mackor med prickigkorv och värma upp lite bullar. Sen går jag in till honom och vi sitter där och äter och pratar om allt möjligt, förutom festerna och skolan. Vi pratar om barndomsminnen, om tider då pappa fortfarande fanns hos oss, när vi sprang med tomteblöss och ritade stjärnor i luften. Eller så pratar vi om vad vi ska göra tillsammans i sommar, vi har så många idéer, så många drömmar, så mycket att göra.

Då är min bror inte alls som i skolan, han är bara snäll och mysig. Han ler mot mig och tackar mig alltid för fikaten. Han berättar historier om allt möjligt och avslöjar hemligheter som bara några få i skolan vet om. Hans hår är rufsigt och inte fixat alls och hans röst låg och vänlig. Det är som att jag har två bröder.

Jag är allt som min brorsa inte är. Mitt hår är långt rakt och mörkbrunt, jag funderar på att färga det men vågar inte. Jag kommer till skolan på morgonen, tar mina grejer, går på lektionerna och jobbar hårt. På rasterna sitter jag tyst någonstans och bara tittar på folk. Det händer att jag inte säger något under en hel skoldag. På bussen hem sitter jag nästan längst fram med näsan ner i mobilen, och försöker se väldigt upptagen ut. Som om jag skulle ha vänner någon annan stans att prata med. Jag har aldrig druckit, aldrig rökt, aldrig bråkat med någon förutom mamma, aldrig berättat hemligheter med någon sent på kvällen, aldrig skickat hemliga lappar under en lektion. Aldrig gjort något som betyder något.

Ingen gillar mig, det märks på deras blickar, på hur de alltid väljer mig sist på gympan, på hur de sitter i matsalen, utan en enda stol ledig. Jag trodde det skulle bli bättre i gymnasiet, att folk skulle växa upp lite då och börja prata med andra än bara sina bästa vänner, men så blev det inte. Jag finns faktiskt också, vill jag skrika, jag finns här redo för att leva, är ni blinda?

Jag brukar sitta och kolla på min bror när han går genom korridorerna, med starka steg som lyfter fram hela honom och får honom att glänsa, som får hans hår att virvla i vinddraget. Alltid med samma självsäkra leende. Jag brukar önska att någon en dag skulle se mig som honom, ge mig en chans, en chans att leva. Men är alkoholen enda utvägen till det?

Det är helg igen, lördag kväll och nyår. Klockan närmar sig halv tre och jag och mamma betar oss på samma sätt som så många helger förut. Mitt rum är kallt, jag drar täcket längre upp mot hakan. Det är helt tyst här, tyst och mörkt. Det är svårt att dra ner luft i lungorna eftersom oron gör min mage till en hård liten klump. Något lyser ute i natten, ett fyrverkeri. Snöflingor landar på rutan, för att sedan sakta smälta och jag tänker på kylan där ute, och på min bror. Troligen så bryr jag mig om honom så mycket eftersom jag inte har någon annan att bry mig om, han är de enda som någonsin betytt något för mig. Plötsligt hörs något ute i den svarta natten, det är en ljudlig smäll, och sedan kan man se hela himlen lysa upp av en eldsvåda några kvarter bort. Jag reser mig upp och kollar ut, mitt fönster är tunt, jag kan höra folk skrika, någon ropar efter ambulans med panik i rösten. Något har hänt, något riktigt allvarligt. Någon är skadad, det brinner. Men det är säkert inget som rör mig, säkert någon annan, det är inte min bror som är skadad, han är inte så dum, det vet jag. Jag säger det om och om igen inom mig men orden vill inte fastna. Mammans telefon ringer plötsligt ute i köket, jag hör henne svara, sen är det tyst en stund när hon lyssnar, när hon hörs igen är det inte genom ord. Hon gråter, snyftningarna skär genom min kropp som knivar, något är fel, riktigt fel.

Mina ben rör sig som förlamade genom korridoren som leder ut till köket, där sitter mamma, hon har rödgråtna ögon och hon ser på mig med en blick om befinner sig långt borta.

- Gumman, viskar hon och hennes händer gör en darrande gest mot mig.

- Ja? Svarar jag medan gråten bubblar upp i halsen, något är riktigt fel, jag kan känna det på mig, mina mardrömmar har slagit in.

- Det är din bror, Henrik, han lekte med fyrverkerier nyss och... Viskar hon stakigt samtidigt som hon slår händerna för ansiktet.

- Och vadå? Vad har hänt, vart är han? Frågar jag med panik i rösten, mina ögon tåras och mina ben känns ostadiga, jag ser bilden av elden framför mig om och om igen, hör smällen som kom innan.

- Han visste inte vad han gjorde, det var för mycket dricka. Din bror är död! Mammans röst blir gäll i slutet och övergår till gråt. Jag ser inget längre, allt är som en dimma, telefonen ringer, det gör ont i öronen. Allt gör ont. Mina knän viker sig. Jag ser Henriks ansikte framför mig, hans leende, hans hår. Den enda som någonsin betytt något för mig, död.. Allt är borta, alla våra drömmar, alla våra planer, de är borta nu.

Min bror hette Henrik, han var populär, han finns inte mer. Min bror var en langare.

DEN SOM ÄR LÄMNAD KVAR

FÖRSTAPRISTAGARE 2014 | HÖGSTADIET

FÖRFATTARE: ALA AL-FAIROUZI
SKOLA: EKHAGASKOLAN, MÖLNDAL
LÄRARE: HELEN ARDENHEIM

Kelian,

De senaste dagarna har jag saknat dig som om sakna dig är allt jag är. Om någon tittade inuti mig, skulle det inte finnas skelett och muskler, blod och nerver. Det skulle bara vara minnen av dig och alla de saker som jag har försökt att säga, slitna ur denna tunna bok som är jag. Alla de saker som jag vill säga men inte kan eftersom jag inte har ord.

Allt de ser kommer att vara tatueringar och smilgropar, grönt, lockar, den svaga doften av mint, fjärilar och piercingar, mörker. Du.

Du vet inte hur illa det gör mig. Hur kunde du? Jag vet inte ens var jag ska börja förklara.

Jag älskar dig men jag hatar dig.
Jag saknar dig, men jag vill aldrig se dig igen.

Jag försökte stoppa dig den dagen. Jag försökte desperat att prata dig ur det. Jag sa att jag hade en dålig känsla den dagen. Jag försökte. Du lyssnade inte. Ilska förblindade dig. Med flammande ögon gav du dig iväg. Utan ett ord eller ens en enda blick. Jag såg det tydligt, att du hade stängt av. Du var inte kvar i de upplysta gröna ögonen, glimten hade försvunnit och ersatts med någonting annat. Något jag inte riktigt kunde sätta fingret på, då. Men nu när jag blickar tillbaka förstår jag inte hur jag hade kunnat vara så blind. Hur hade jag kunnat missa det viktigaste? Det var så tydligt, men jag antar att när man så flitigt letar efter vad som är fel missar man det mest uppenbara. Jag visste inte att när jag lät dig gå, lät jag dig vandra in i döden. Jag visste inte att du skulle vara inblandad i en bilolycka.

Jag lärde mig att leva hälften levande. Med en konstant känsla att jag har förlorat en lem. Som att tiden var frusen, utan dig. Icke-funktionell. Oförmögen. Men jag kan fortfarande känna min

lem. Jag kan bara inte röra den eller se den. Ibland glömmer jag att den inte riktigt är där. Ibland känner jag dig i vår säng men du är inte riktigt där. Och när jag kör pratar jag med dig som om du sitter bredvid mig. Det är i dessa stunder som jag känner sann lycka. För ett litet ögonblick är det inte sant, allt är bara en dröm. En mardröm.

Jag mötte den andra familjen en dag. Bad om ursäkt, erbjöd hjälp. De bjöd in mig till sonens begravning och jag accepterade motvilligt. Väl där såg jag ett dussintal bilder på den vackra pojken. En ungdom, kunde inte varit över arton år. Blommor fyllde hallen medan skaran av sörjande människor fyllde huset. I början var jag okej men när hans mamma höll tal om den oändliga saknaden klarade jag inte av det längre. Det blev överväldigande, outhärdligt.

Trots att det gör ont, är jag den första som erkänner att det var ditt fel. Det plågar mig varje gång jag sluter ögonen. Du var för ung, för dum.

Varje dag splittras jag i en miljon bitar. Men jag känner mig så avskräckt att jag inte kan plocka upp alla delarna och sätta ihop dem igen utan att skada mig själv på de vassa kanterna. Men för dig försöker jag, att plocka upp skärvorna tills jag blöder.

Förstår du ens?

Du gjorde mig gladare än jag varit på länge.

Du gjorde mig värre än jag någonsin varit.

Du är den enda jag önskar jag kunde glömma. Den enda jag älskar men inte kan förlåta. Sanningen är att vart jag än går, kommer jag alltid att se dig. Du kommer alltid vara med mig. Det finns inget lyckligt slut här. Inte en chans att en historia som började en kväll, inbränd i mitt hjärta, kommer att sluta som jag önskar att den skulle. Du är verkligen borta. Inga sista ord. Oavsett hur mycket jag pratar med dig kommer du aldrig att svara. Du kommer aldrig att säga adjö.

När jag fick nyheterna, noll ett femtioåtta, låg jag i sängen och försökte få en blund men min magkänsla hade hållit mig uppe.

De sa att du var död, att de beklagade sorgen, att jag förmodligen borde ta mig till sjukhuset så fort som möjligt. Sedan berättade de att olyckan orsakades av rattfylleri. Det var då det slog mig, som en blixtnad från klar himmel. Det var då jag visste vad jag hade

missat, dina blodsprängda ögon och den förfärliga stanken som kunde kännas på flera meters avstånd. Dina ojämna fyllesteg och det rufsiga håret. Jag tror jag visste innerst inne men inte ville inse det. Vi hade haft ett otal samtal, som ledde till gräl, om dina alkoholvanor. Till slut hade du gett med dig. Du hade lovat.

På vägen till sjukhuset visste jag vem det var som hade orsakat olyckan. Ändå hoppades jag att det inte var du. Jag önskar jag inte hade hoppats så mycket. Jag önskar att besvikelsen och sorgen inte hade sköljt över mig och dragit mig under ytan. Jag önskar att du inte hade kört över den vackra pojken med alkohol löpande genom dina ådror.

Du är allt jag vill ha.

Du är allt jag inte vill.

Det är att hålla fast och släppa taget.

Det är kärlek och hat.

Det är jag.

Det är du.

Ärligt talat, känner jag mig bortom ledsn. Jag känner mig tom. Avdomnad. Men som alltid kan jag bara inte gråta och jag har alltid undrat varför men inte vetat svaret. Idag vet jag. Så jag gråter, den värsta sortens gråt. Den tysta. Den när alla sover. Den när du känner det i halsen, och dina ögon blir suddiga av tårarna. Den där när man bara vill skrika. Den när du måste hålla andan och ta dig för magen för att hålla tyst. Den när man inser att personen som betytt mest för dig, är borta. Följt av insikten att personen orsakade det själv. Den när man inte kan andas längre. Och jag kan inte andas utan dig. Men jag måste. Andas. Utan dig.

Alex

ETT STEG FRAMÅT

FÖRSTAPRISTAGARE 2015 | HÖGSTADIET

FÖRFATTARE: MIA ZHAO
SKOLA: BLÅKLINTSKOLAN, STOCKHOLM
LÄRARE: SARA ANDERSSON

Ett steg framåt. Kompakt yta. Nu tror jag att jag vågar. Jag har länge varit rädd för att göra det. Rädd för att göra fel val och förlora något jag inte vet att jag skulle sakna. Men nu vet jag att det är det lättaste sättet att slippa all smärta, eller? Det är min största önskan att få blunda och aldrig behöva tänka på allt ont som berör mig, men det är också min största fruktan. Men man måste möta sina rädslor förr eller senare, är det inte så? Jag klarar inte av mer. Snart så kommer jag att bryta ihop. Allt och alla har format mig till ett vingligt korthus. Ett till försök till ett leende så kommer jag att rasa. En till vit lögn så kommer jag krossas. Men nu är det dags. Jag vågar. Jag ska. Jag måste.

Ett steg framåt. Kompakt yta. En del av mig skriker för att slippa alla alkoholdränkta kläder, alla fördomar och alla blå- märken på min arm som jag måste gömma. Under de längsta nätterna, då ugglorna går sömnlösa och månen lyser arrogant, är det som värst. Bakom de mörka och oskyldiga persiennerna så finns det inga regler som begränsar aktionerna. I den trånga lilla lägenheten finns varken moral eller kärlek. Alkoholen regerar. Det är också där jag erhåller missfärgningar på min bara hud. En annan del av mig viskar desperat i bakgrunden om skrällen att aldrig kunna känna smärta igen. Att aldrig kunna känna något överhuvudtaget igen.

Ett steg framåt. Kompakt yta. Ytan ja, det är allt som räknas. Ytan är allt de ser och allt man behöver för att komma någonstans i livet. Vem känner till hemligheterna som gömmer sig bakom det vackra leendet och tårarna som ständigt kämpar för att befria sig från ögonvrån. Vem kunde ana att den självsäkra partytjejen som alla beundrar kunde hamna här. Vem har någonsin besökt den mörka sidan av skönheten. Vem har någonsin upptäckt de falska underskrifterna. Vem har någonsin undrat vad den starka vaniljdoften försöker att dölja. Vem kunde känna till? Ett steg framåt. Kompakt yta. Ingen kärlek. Ingen värme. Jag tittar ut mot staden och de trafikerade vägarna. Skymningen faller sakta och de

färgade ljuspaljetterna växer och smälter ihop med de stolta skyskraporna. Allt blir suddigt. En ensam saltdroppe plöjer sig fram genom den ojämna huden. Sakta kyls den av och droppar ner från hakan. Den försvinner meningslöst tätt följd av en annan droppe som sedan översköls av en flod. Avundsjuk. Avundsjuk på de som har en omsorgsfull familj. Avundsjuk på de föräldralösa som vet vad en nykter miljö betyder. Nykter är en anonym term som aldrig ens har haft en tanke på att hälsa på vårt lilla boende. Samtidigt som kronofogden och lån är två objudna stamkunder som alltid stiger in utan att knacka på. Fler och fler vita kuvert och mindre ytor att sitta på. Fler och fler konservburkar och färre konversationer. Så är det. Så har det alltid varit.

Ett steg framåt. Kompakt yta. Inburad. Fångad. Livrädd. Naken fast jag är fullt påklädd. Fängslad fast jag är totalt fri. Panikslagen över att folk ska få reda på sanningen. Vetskrämd av deras sympatiska ögon och medlidande leenden. Ångestfull av specialbehandlingarna folk ger för att man inte är som alla andra. Skräckslagen över deras åsikter. Tänk om det hade funnits någon som jag kunde prata med. Tänk om någon hade frågat om hur jag mädde eller sett hur jag har mått. Tänk om mina grannar hade frågat om de förtvylade skriken på nätterna istället för att behålla sin värdighet och inte blanda sig i något. Tänk om jag kunde sluta vara rädd för mina egna drömmar. Tänk om någon hade brytt sig. Skulle jag vara här då? Skulle jag fortfarande vara intrasslad i den här röran? Jag vet inte, men man ska aldrig vara positiv. Det finns inget lyckligt i alla sina dagar, i alla fall inte för mig. Jag har slutat att tro på sådant sedan den första gången jag såg högen med de gröna glasflaskorna.

Ett steg framåt. Kompakt yta. Nu står jag på utkanten av världen. Jag ser ut på planeten så långt som det går tills horisonten gränsar marken från att nå himlen. Jag blundar. Jag hör liv. Jag andas in. Jag känner den våta asfaltsdoften tränga sig in i mina näsborrar. Det luktar nyktert. Jag sträcker ut mina armar. Jag känner mig levande. Luften sveper sig om mig och vidrör mitt hår. Tiden stannar. Snart kommer allt vara över. Jag tittar ner. Är det inte nu som folk springer fram och försöker att hindra en som i alla filmer? Då de säger massa saker och allting fixar sig? Men ingen gör det. De som ska göra det vet knappt om min existens. Det behövs egentligen bara tre ord för att hindra mig. De tre ord som jag har saknat hela mitt liv. Men det finns ingen som säger det. Det har det aldrig funnits. Inhalera. Ett steg framåt. Bröstkorgen reser sig snabbare och snabbare. Bara ett steg till. Hjärtat slår hårdare än någonsin. Sen är det över. Tårarna forsar. Fritt fall.

BÄSTA VÄN

FÖRSTAPRISTAGARE 2016 | HÖGSTADIET

FÖRFATTARE: ANNA VON GROSS
SKOLA: ÄNGDALA SKOLOR, HÖLLVIKEN
LÄRARE: JAKOB JÄRPVALL

Jag har en bild framför ögonen. Den kastar mig bakåt i tiden, till när jag var mindre. När jag gick i första eller andra klass. Kanske tredje. Vi hade fått i uppgift att berätta om vår bästa vän. ”En bästa vän är någon ni kan berätta alla era hemligheter för. Det är någon som ni vet aldrig kommer göra er ledsen eller besviken. Någon som alltid finns där för er”, hade min lärare berättat för oss. Jag minns att jag såg mig runt i klassrummet, försökte tyda de andra barnens ansiktsuttryck. Då förstod jag inte, att det bara var jag som aldrig hade haft en sådan människa i mitt liv. Fler och fler barn räckte upp handen, berättade för oss andra vilka fantastiska vänner de hade, vilka lekar de brukade leka tillsammans och vilka ställen de besökt ihop. Detta var inte första gången jag sprang ut ur klassrummet gråtandes, och det skulle inte bli den sista.

Om jag hade känt dig då, hade jag kanske kunnat berätta om dig. Beskrivningen passade ju så bra. Hade jag känt dig då, hade jag kanske sluppit blåtirorna, ärren och de tusen bitarna mitt hjärta har krossats till de nästkommande åren. Sluppit bli kallad ensamvarg, mobbad, böggjäv. I mitt klassrum, där på lågstadiet, avlossades startskottet för röran jag nu är intrasslad i.

När det kommer till att behålla hemligheter, som min lärare påstod en bästa vän skulle göra, ligger du säkerligen i framkant. Du finns alltid där, nära till hands, 24 timmar om dygnet, 365 dagar om året. Alltid är du där för att lyssna på mig. Aldrig har du lämnat mig i sticket, så som alla andra gjort när de inte orkat med mig längre. När andra har huggit mig i ryggen med den största kniven de kunnat hitta och sedan lämnat mig blödandes.

Trots att du först på senaste tiden har blivit en ofta återkommande besökare, har vi skapat många minnen tillsammans. Jag kan inte påstå att någon i min närhet, alltså människorna som genom blodsband tvingas hålla kontakten med mig, är speciellt entusiastiska när det kommer till din närvaro. Deras halvhjärtade

försök till att hålla dig borta från mig har inte kunnat förhindra att vi möts om och om igen. På senaste tiden har de bara tittat bort, och byggt upp luftslopp efter luftslopp för alla andra som brydde sig det minsta om mig. Vilken tur att jag har dig, så att vi tillsammans kan fly till en annan värld där ingen vill mig ont, där människor slipper lägga ner tid och energi på mig.

För det är ju det folk vill slippa. Slippa hjälpa. Slippa ta hand om. Slippa bry sig. Och jag kan inte klandra dem. Alla möten med rektorer och lärare. Alla samtal med kuratorer, sjuksköterskor och socialtjänstemän. Föräldrar borde aldrig få höra att deras barn jämt gör fel. Att det borde anpassa sig. Att det är deras fel att barnet uppför sig som det gör. Men hur ska jag förändra rollen jag blivit intvingad i, rollen jag behöver istället för att bli hopslagen av de andra barnen, bara sitta själv i ett hörn i klassrummet. För jag vet att jag inte är som de andra barnen, och kommer aldrig bli det heller. Hur hårt jag än försöker kommer jag aldrig komma fram, utan fortsätta gå balans på en slak lina, i hopp om att inte stupa varje sekund som helst.

Vilken tur att du finns, för med din vilja av stål har du fått mig att glömma så många gånger. Du har fått mig att inte bry mig. Fått mig att för en kort stund få tillbaka hoppet om att en dag inte känna mig felplacerad i samhället. För att jag inte ska vara den udda pusselbiten, eller det talet som inte passar in i ekvationen.

Jag vet att du förstör mitt liv på så många sätt, jag vet att jag aldrig kommer kunna vara utan dig mer. Och jag vet min hals brinner när jag är med dig, att jag vaknar på morgonen och inte vet vem jag är mer, att jag förlorat allt jag älskar på grund av dig. Men att du tar mig ifrån denna plats andra kallar öppet, förstående och fritt, som jag istället ser som fruktansvärt dömande och exkluderande, väger tyngre än något annat.

Alkoholen. Min bästa vän.

FLICKAN

FÖRSTAPRISTAGARE 2017 | HÖGSTADIET

FÖRFATTARE: ELLA SUNDSTRÖM

SKOLA: EDSBERGSSKOLAN, SOLLENTUNA

LÄRARE: ERIK LINDSTRÖM HARNESK

Det var kallt. Flickan gick helt ensam den natten, på sin vandring hemåt genom staden. Snön knarrade under hennes fötter, på det sättet som den bara gör om temperaturen har sjunkit en bra bit under noll. Hon drog jackan tätare omkring sig i ett försök att skydda sig mot kylan, men det hjälpte inte. Det var åtminstone inte särskilt mörkt, stadens ljus lyste upp natten. Men det var inte mörkret hon var rädd för, det var aldrig mörkret. Ljuset var värre, för där fanns det ingenstans att gömma sig, ingenting som kunde skydda henne.

- Du gumman, kom hit ett tag.

Rösten väckte flickan med ett ryck ur hennes tankar. Hon vände sig mot den. Utanför en bar stod en man, säkert minst tjugo år äldre än henne själv.

- Ja vad väntar du på? Kom hit då, sluddrade han, uppenbart berusad.

Om man såg flickan utifrån i det ögonblicket skulle man tro att mannens ord inte hade någon som helst påverkan på henne, men inom henne bankade hjärtat som en trumma under revbenen. Rädslan spred sig som en löpeld genom hennes ådror och hotade att förlama hennes kropp. Men hon fick bara inte ge efter för den. Hon sträckte på sig, förlängde stegen, och hoppades innerligt att mannen inte skulle följa efter henne. Hon hade tur, han var för berusad för att hinna ikapp henne, och muttrade bara saker till hennes rygg. Saker som hon tydligt kunde höra, och orden ringde i hennes öron. Men flickan var van, det var inte första gången folk kallade henne för saker. Skräcken inom henne la sig dock inte, för även om hon hoppades, så visste hon att hon att detta antagligen inte var sista gången någonting liknande skulle hända den här natten. Chocken över att sådana saker hände hade lagt sig med tiden, men inte rädslan. Rädslan fanns alltid kvar där.

Flickan gick förbi klubb efter klubb, kvarter efter kvarter utan att någonting hände. Då såg hon en grupp killar i tjugoårsåldern som blockerade trottoaren. De drack öl och skrålade, dunkade varandra på ryggen och trodde uppenbart att ingenting i världen kunde rubba dem. Flickan stannade till, men insåg snabbt att hon var tvungen att gå förbi dem, det fanns ingen annan väg hem. Bara tanken gjorde henne illamående. I ett försök att se mer maskulin ut drog hon upp luvan på sin jacka, krökte ryggen och försökte behålla lugnet, lugnet som inte fanns där. Sällan hade det funnits sekunder så långa som dem när hon steg för steg passerade killarna. Just som hon nästan hade passerat dem helt och hållet och började andas ut, tog en stor hand tag i hennes arm och höll den i ett järngrepp. Skräcken högg till i magen på henne när hon vände sig om och försökte slita loss armen, men det var omöjligt.

- Och varför har du så bråttom då? frågade killen som höll fast henne, han med det mörka håret.

- Kan du inte stanna här ett tag, sa en annan i gänget, den längsta av dem.

Tårarna sved bakom ögonlocken på henne, men hon fick bara inte ge efter, fick inte låta rädslan ta över, fick inte visa sig svag. Hon stretade emot, skrek åt dem att släppa henne, men ingenting hjälpte. Fler och fler av deras händer tog tag i henne, och nu inte bara på armarna. De skrattade åt henne, kallade henne för äckliga ord, skrattade ännu mer och dunkade varandra på ryggen. Detta hörde flickan endast som genom en glasruta, för hjärtat som trummade alldeles för snabbt i bröstet på henne överröstade alla andra ljud. Hon tänkte att hade hon inte druckit det där vinglaslet tidigare, så hade hon lyckas slita sig loss från gänget, och hon hatade sig själv för det.

- Grabbar, vad försigår här egentligen? sa en främmande röst genom glasrutan plötsligt.

Bara det inte kommer ännu en, var det enda flickan han tänka innan hon såg att kroppen som rösten tillhörde var klädd i väktarkläder. Aldrig hade hon känt sig så lättad, som när gänget med killar släppte henne och började gå åt andra hållet. Väktaren kastade bara en snabb blick på flickan, innan hon vände sig om och gick tillbaka till sin plats utanför klubben på andra sidan gatan. Rädslan som hade försvunnit med lättningen växte återigen hastigt i bröstet på flickan när hon fortsatte sin vandring hemåt

genom natten. För än var hon inte hemma. Redan vid nästa gathörn busvisslade ett gäng efter henne då hon gick förbi, men ytterligare några visslingar var åtminstone det enda som hände under de nästa tre kvarteren. Det var nu bara en gata kvar tills flickan var framme vid sin port. En man som stod och rökte utanför en annan port på trottoaren frågade plötsligt:

- Stumpan, vad gör du ute ensam så här sent?

Hon tyckte att hans leende var vidrigt, hans blick sliskig, och hon mumlade bara någonting i stil med:

- Det går bra, till svar.

Tydligen tyckte mannen att detta var ett tillräckligt bra svar, för han ställde inga fler frågor utan stod bara kvar utanför porten och rökte sin cigarett. Men flickan vände sig inte om för att kolla om han följde efter henne, hon fortsatte bara gå mot sin egen port och rädslan hotade att kväva henne. Tio meter kvar, fem meter kvar, två meter kvar. Hennes händer darrade när hon slog in portkoden och öppnade dörren, hon väntade otåligt på att hissen skulle ta henne till tredje våningen, famlade med nyckeln i dörren, stängde och låste. När hon lutade sig mot dörren i hallen kunde hon äntligen andas ut, den här gången hade hon klarat sig. Men hon visste ändå att det här inte var den sista gången. Hon var aldrig säker.

FÖRSTAPRISTAGARE 2008 | GYMNASIET

FÖRFATTARE: TINA VESTERLUND
SKOLA: NOLASKOLAN, ÖRNSKÖLDSDVIK

Klick!

Dörrvredet vändes mot rött. Väl inlåst på toaletten sjönk hon ner vid väggen och bara stirrade upp mot taket.

Flera sekunder av meningslös tystnad passerade som livslånga år. Hon andades tungt. Hon såg sig omkring. Väggarna talade till henne i tystnaden.

På det vita kaklet hade folk under årens gång klottrat ner små meddelanden på väggen. Flertalet av dessa var könsord som kuk och fitta.

Flickan inne på skoltoaletten fnissade roat vid tanken på att dessa ord skulle vara störande inne på en toalett. Var passade inte såna ord om inte just här? Där man faktiskt använde sin kuk i ett naturligt syfte. Kanske fanns det också dem som använt sin fitta här när lusten blivit för stor.

På väggen fanns den stora bilden på gubben från paradiset. Dialogen mellan den okände konstnären och toalettbesökarna. Pilarna som var ritade på rummets kortsida, alldeles ovanför toaletten. Pilarna som pekade uppåt, och hela tiden strävande mot texten som stod i taket: ”Nu pissar du utanför”

Humor blandat med allvar. Sex och kärlek blandat med sorg och smärta. Allt stod där. Flera hundra människors liv. Nerklottrat i ett eller flera ord.

Det osade en lätt röklukt bland den fräna lukten av bajs och kiss. Här hade säkert någon tjuvrökt för att verka tuff. Eller kanske bara för att suget blev för stort. Eller för att röka ut sina bekymmer och se dem försvinna ut genom den lilla ventilations-trumman.

En stark brytande doft av någon billig parfym smög sig fram mellan stanken. Hade rökaren sprutat på den för att dölja rök-lukten eller var det bara någon som kände för att lukta lite gott? Kanske för att träffa sin första kärlek där i högstadiets korridorer.

I papperskrogen låg en söndertrasad dagstidning från ett gången datum.

Vem hade läst tidningen? Hade denne fått ut något vettigt av informationen som getts honom eller henne?

Flickan log igen vid tanken på hennes pappa. Han brukade alltid sitta och läsa tidningen när han satt och sket. Och länge tog det! Han kunde sitta där i en timme i streck!

Själv hade hon aldrig fattat vitsen med långsittare. Och tidningen sen! Varför tidningen? Gick det lättare att få ut skiten om man läste om vardagens skit?

Hon vandrade uppåt med blicken till handfatet. Där ovanför hängde en dammig spegel. Samma typ av spegel som hon och hennes syster brukade slåss om i en ärlig kamp mot utseendet med sminket som vapen.

Men också... Där vid spegeln om kvällarna. Allt som hände bakom dom stängda dörrarna. Grälen, skriken, bråken, spriten och... blodet. Blodet som färgat handfatet i en rödfläkig nyans. Blodet som oskyldigt försökt torkas bort med vatten. Vatten som med en förhoppning skulle skölja bort alla bekymmer, men istället låtit kvinnan med de sönderskurna armarna drunkna i sina egna salta tårar. Smärtfyllda, men samtidigt en lättnad. En bakventil för alla bekymmer och sorger.

Ja, Gud vet hur många tårar som hon fällt. Hur många svarta tårar som rullat utför hennes kinder i mascarans floder.

Ja, Gud vet hur många tårar som hon blivit orsaken till när hon spridit rykten och tagit ut sin ynkliga obetydande underlägsenhet som mobbare.

Hur många tårar hade hennes offer fällt? Skulle dom nånsin förstå varför? Skulle dom nånsin komma upp ur de förtryckta träsk och inse att dom inte var för tjocka, fula, korkade, cp, idioter

och andra kuksugare?

Skulle hon kunna be om ursäkt? Vad skulle hända då? På ett plan var hon rädd för förändringar. Hon hade ju lärt sig att leva invid helvetets portar så varför inte ta steget in och möta djävulen ansikte mot ansikte?

På ett annat plan skrek hon ut sin hjälplöshet i tomheten som fanns i hennes hjärta.

Hon drog ett djupt andetag för att samla sig. Hon lät blicken svepa över rummet ännu en gång. Det var slut på papper i hållaren och det som fanns låg utspritt över golvet. Ett tecken på tonåringars lathet. Papperskorgen låg bara en halv meter bort men ändå kastades papperet på golvet. Ett tecken på lathet, men också ett tecken på personlig revolution. Att våga göra det som är förbjudet. Att tämja på gränser och regler så väl skrivna som oskrivna.

Hon kastade en hastig blick på tidningen igen. Bara ett ord syntes av det som en gång var huvudrubriken. FÖRE. De fyra tjocka svarta bokstäverna hånade henne.

Hon tänkte tillbaka på hur allt var förut. Hon hade som barn levt ett rätt bekymmerlöst liv i en underbar familj. Men vad var det som gick snett? Hur kunde det hända? Varför kunde allt inte bara vara som det var förut? Hur skulle världen omkring henne då sett ut?

Frågorna yrde runt som ett orkanbaserat stormväder inom henne och hon fann inga svar i virrvarret av ovetande. Hon kände sig hjälplös, liten, tom och... splittrad. Som ett mänsklighetens pussel utan en hjälpanande bild till vad pusslet föreställde.

Krossad. Som en spegel som fallit till golvet och spruckit i tusen små bitar. Sju års olycka. Ja, nog fan var det så.

Flickan slöt ögonen för en sekund och drog ett djupt andetag. Hur länge hade hon suttit här inne nu? En halvtimme? Hon såg på klockan. Det hade bara gått ett par minuter.

Kunde hon inte fått njuta av dom minuterna på ett bättre sätt? Som ett par minuter av att inte tänka på någonting överhuvudtaget. Bara lyssna till sina uppjagade hjärtslag och sakta höra hur

pulsen trappades ner och känna lugnet. Det lugn som hon saknat. Det lugn som inte fanns med henne. Varken i skolan eller hemma. Hon gick spänd som strängen på en pilbåge dagarna i ända, redo att skjuta iväg ännu ett skadande skott, mot sig själv eller andra.

Ljuset släcktes. Det var rörelsebaserat. Hon satt alldeles stilla. Mörkret omringade henne. Hon såg ingenting. Hon blundade. Varför blundade hon i mörkret? Hon visste inte. Hon andades tungt. Som om hon nyss sprungit en 2mils runda utan vila. Varför andades hon så? Hon visste inte. Men så plötsligt. Tröttheten. Tårarna. Allt kom över henne. Det gick inte att hålla tillbaka. Hon brukade gråta sig till sömns där hemma. Nu grät hon för att mörkret påminde henne om det mörker som hon bar inom sig. Varför kunde inte mörkret få ha sin mening som rofyllt och stilla? Nu var mörkret skrämmande och kalla kårar dansade med kylan på hennes rygg. Hon frös. Hon grät. Hon skakade. Varför skakade hon? Hon visste inte. Hon reste sig.

Och så plötsligt lät hon sig vaggas in i mörkrets armar och verkligheten försvann runt omkring henne. Varför svimmade hon? Det blev nog bara för mycket...

När hon vaknade upp lyste det runt om henne. Det smärtade på hakan. Hon såg sig i spegeln. Hon blödde. Och blodet hade runnit ner till håret eftersom hon legat ner. Hur hade hon stött sig? Pappershållaren avslöjade svaret på hennes fråga eftersom ett rött märke hade bildats på den. Ett svagt nästan osynligt märke från hennes blödande haka.

Hon såg på såret igen. Det skulle behövas en tejp över det. Hon tog den sista pappershandduken för att dämpa blödningen.

Hon sköljde ansiktet med vatten och kände hur verkligheten kom tillbaka. Hon andades normalt. Hon blundade. Hon kände bara för att spy. Ja, nåt så för jävligt hon mådde. Så spydde hon. Sedan försvann hennes spyor iväg i en vattenvirvel.

Väggarna talade till henne i tystnaden. Humor blandat med allvar. Sex och kärlek blandat med sorg och smärta. Allt stod där. Flera hundra människors liv. Nerklottrat i ett eller flera ord.

Skulle väggarna tala om för nästa toalettbesökare om just hennes liv. Vilka ord skulle dom då använda? Skulle dom andra förstå?

I papperskrogen låg en söndertrasad dagstidning från ett gånget datum. Men ingen rubrik kan sätta ord på det hon kände. Ingen artikel talade om hennes liv.

Klick!

Dörrvreden vändes mot grönt. Flickan gick ut och följde sina fötter genom korridoren till skolsköterskans mottagning.

TRÅKIGA UPPLEVELSER

FÖRSTAPRISTAGARE 2009 | GYMNASIET

FÖRFATTARE: ANONYM
SKOLA: ÖSTERPORTSKOLAN, MALMÖ

– Ska inte du dricka?

– Njaäe...

– Klart du ska dricka!

– Njä, inte idag...

– Här har du.

Den klara spriten hålls upp i ett litet glas.

– SKÅL!

Ännu mer klar sprit i det lilla glaset.

– SKÅL!

Det fortsätter och fortsätter. Inte en gång reser de sig, sitter på samma ställe, samma stol. Flaskan tar slut. Det börjar snurra, det börjar kännas fantastiskt, enkelt! Reser mig. Jisses! Vettskrämd. Toa. Toa. Var fan är toan? Måste på toa. Nej, nu måste jag spy också. Måste ha bort det, få bort det. Hur svårt kan det vara? Jag har sett toan ikväll, jag vet ju var den är. Var fan är toan? Svart. Snurrar. Jag står ju still, det är totalt omöjligt att marken kan snurra såhär. Dubbelt. Fyra fötter, fyra händer, två dörrhandtag. Där, där måste det vara! Här är det. Toan.

Äntligen, borta. Nu har det försvunnit, utspytt, nu måste jag snart vara som vanligt igen. Snart, snart.

– Vad söt du är.

Vem sa det? Vem är söt? Ser ingen. Hör steg, närmare, närmare. Var? Var är människan? Pratar den med mig? Jag, söt? Måste

vara någon annan.

– Hej, jag het...

Va? Varför svamlar människan så? Men han pratar med mig i alla fall, eller? Han står ju framför mig, men tittar han på mig eller står han med ryggen mot mig? Ser inte riktigt. Satan vad mörkt det är, dimmigt. Hur kan det vara så dimmigt en sommar-dag? Det var ju fint väder alldeles nyss.

– Ska vi gå en sväng?

Han har redan tagit mig om axlarna och börjat gå.

– Antagligen?

Vad säger människan? Svammel, svammel, bla bla bla. Tråkigt. Jag orkar inte gå, vill sitta. Var är mina vänner? Var är någon över huvud taget? Tomt. Va? Var är alla? Var är huset? Hur långt har vi gått? Minns inte. Vad har han sagt? Jag har bara svarat ”mm” emellanåt. Hur dum får jag bli? Hur kan jag inte minnas, inte memorera? Var är alla?

– Kom, vi sätter oss.

– Eh... Ok.

Han fortsätter att prata, och prata, och prata. Hur mycket kan man ha att säga egentligen? När ska vi gå tillbaka? Vilket håll kom vi ifrån? Var är huset? Han sätter håret bakom mitt öra, kommer närmare. Nu hamnade jag på rygg också. Aj. Aj! Något bränns. AJ! Vad är det? Vad bränns så satan? Inbillning?

Döda mig. Klockan visar 14.13. Måste lagt mig sent. Undra hur sent? Huvudvärk. Måste spy. Hur mycket drack jag? Jag skulle ju inte dricka. Skjut mig. Fy fan. Hur kan man må så? Åh, stäng av den! Vilket ljud. Vilken ringsignal! Den sliter sönder skallen. Maria. Orkar inte. Svarar ändå.

– Ja?

– Var tog du vägen igår? Vem var det du gick iväg med?

– Va?

- Ja!? Du gick iväg med någon. Såg dig bland brännässlorna med honom sen. Hur tänkte du där?
- Jag!? ... Nej!?... Va!?
- Jo, du dillade något sen om vad ni gjort men det totalt omöjligt att höra. Blev lite mycket igår kanske? Haha! Vad hände? Berätta!
- Jaha... eh... ja... Ehm... Jag... jag vet inte? Ångest?

DU TROR DU VET, MEN DU HAR INGEN ANING!

FÖRSTAPRISTAGARE 2010 | GYMNASIET

FÖRFATTARE: EMMA BRAGE

SKOLA: HULEBÄCKSGYMNASIET, MÖLNLYCKE

LÄRARE: SIW IVARSSON

Timme efter timme låg hon så, i fosterställning, kritvit i ansiktet och med vidöppna ögon. Om någon skulle ha sett henne då skulle man kunna tro att hon sett ett spöke.

Parfymdoften ligger som ett täcke i hela rummet. Hon har precis tagit på sig masken av brunkräm som skyddar mot det mesta, osäkerhet, blygsamhet och det färglösa ansiktet man får när energin tagit slut. Hon kliver i de 15 centimeter höga klackarna, står kvar framför spegeln, långt borta i sina egna tankar. Mobiltelefonen vibrerar på byrån: Elin Jonasson ringer... Dags att gå, klockan slår nio och hennes mamma ropar samtidigt att kycklinggrytan är klar. Men någon kycklinggryta hinns det inte med, hon tar några gurkbitar i handen från salladen, stoppar ner ett äpple i den minst sagt fullproppade Chloéväskan och lovar att skicka iväg det där sms:et om när hon ska komma hem senare.

De lila systembolagspåsarna klirrar varje gång spårvagnen kränger till, Jacob's Creek dry riesling skall tillsammans med Ramlösa granatäpple göra kvällen fulländad, oförglömlig och för några få timmar förtränga de tankar som hon ständigt dras med.

De kliver in i ettan där partyplaylist på Spotify fyller vardagsrummet. Garderoben ligger över hela golvet och fem sminkväskor står uppradade på fönsterbläcket. En doft av Viktor Rolf Flowerbomb tillsammans med cigaretttrökens etsande doft tränger sig fram. Vinet sipprar ner i glaset tillsammans med Ramlösan, eller en Dagens som man säger här i Götet. Nu är det lördag.

Hon vinglar till, är det alkoholen som spelar henne ett spratt eller är det balanssinnet? Kanske borde jag ha ätit lite mer idag... För hela fredagen hade hon sparat sig. Frukost hade hon ätit, men lunchen hade faktiskt bara bestått av några ärtor. Visst hade hon tagit av fisken, men då bara petat lite i den för att den sedan skulle

göra slasken sällskap. Någon kycklinggryta hanns det heller inte med. Hon sa i och för sig att hon skulle äta hos Karin men de kalorierna fick hon ju i sig av vinet istället. Det gick väl lika bra, kalorier som kalorier? Den tekniken är hon van vid nu. Den har två positiva egenskaper, ångesten minskar och alkoholen kommer snabbare ut i blodet. För det är vikt och fett allting handlar om, annars skulle dessa meningar aldrig skrivas.

Neonljuset lyser upp hela Park Lane. Housemusiken spelas på högsta volym medan man svagt kan höra Barbados kom hem från schlagerbaren. Nu har alkoholen gjort sitt, nu har man känslan man uppenbarligen sökte efter när man öppnade vinflaskan. De står och pratar med varandra, återhämtar sig i schalgerbaren, svettiga efter att ha dansat loss till ännu houselåt. Hjärtat åker upp i halsgropen när Karl trycker till henne i sidan, hon som annars brukar vara så blyg hörs nu mest och hon påbörjar en konversation med honom omedelbart. Fast hon är egentligen inte blyg annars heller, men hon blir osäker i situationer där hon tvekar på sig själv. Men just i den här stunden, i detta ögonblick har den spärren släppt. Hon har länge varit svag för Karl. Det är någon som hon bara möter ute. Det är från honom och till honom samtalen går till på lördagskvällarna efter klockan tre. Man får en väldigt konstig relation till dessa killar, det är nästan som att lära känna en filmroll. Likt en skådespelare som annars är en helt annan person. Men nu pratar alkoholen för en, då det aldrig blir dessa tysta stunder, orden sitter där de ska, känns det som i alla fall. Men så fort alkoholen går ur kroppen försummas också kvällens konversationer och dagen därpå är allting svart.

Snart bär inte längre de 15 centimeter höga klackskorna henne. En shot som sedan blev fem och sedan var det väl drinkarna i schlagerbaren också. Huvudet snurrar och illamåendet börjar sakta tränga sig upp i svalget. Luft!

Utanför Park Lane är Avenyn i full rörelse men inuti hennes huvud är det bara en värld av suddiga människor som smälter in i varandra till en enda stor cirkel. Klockan är inte mer än halv två. Alkoholen slår hårt på en tom mage.

En halvtimme senare sitter hon och sover i den silvriga BMW Z4:an helt utmattad på väg hem. Hon försöker hålla ögonen öppna, visa att hon har kontroll. Men det går inte. Han väcker henne och väl innanför dörren får hon en kram med så mycket värme, kärlek och omtanke som hon egentligen inte förtjänar. Men i

den finns också besvikelsen, men mest av allt rädsla. Rädsla om vad som kunnat hända när hans dotter helt tappar kontrollen. Hon får inte ur sig mer än ett tack just då. Men hon vill förklara så mycket mer. Sin stolthet kanske? Det är inte många som har föräldrar som hennes. Det vet hon. För de kan inte förstå, det gör nog ingen, inte ens hon själv. Men de bara finns där som så många andra inte gör.

Men hon kan inte lova att det inte ska hända igen, även om hon vill. För det gör det, senast var i onsdags. Tre dagar sen.

Ljuset når hennes ansikte, hjärtat slår som en hammare i bröstet och hade hon inte redan legat i sängen hade hon säkert svimmat för länge sedan. Hon inbillar sig att hon börjar få tunnelskeende. Hon är iskall men pannan dryper av svett. Timme efter timme ligger hon så, i fosterställning, kritvit i ansiktet och med vidöppna ögon. Om någon ser henne nu skulle man kunna tro att hon sett ett spöke. Det är söndagsångesten som hälsar på i vanlig ordning. Munnen är helt torr, mascaran sitter inte längre på ögonfransarna utan som en kaka på kinden. Magen värker lite smått och den frätande andedräkten som visar på mängden alkohol kvällen innan ligger som en smog under näsan. Vart tog Elin, Karin och Jenny vägen igår natt? Vad hade hon sagt till Karl? Och hur skulle hon kunna tacka sin mamma och pappa för att de alltid ställer upp för sin dotter som inte kan kontrollera sitt drickande.

Nere i fårskinnsfåtöljen sitter hennes pappa. Han tittar på henne och blicken går rakt in i henne vrider om en nyckel som öppnar dörren av skam och dåligt samvete. Hon somnar i sin pappas armar och han viskar att hon duger, han viskar att hon är fin som hon är. Hon vet att det inte stämmer, men det känns ändå skönt att höra. För han vet nog egentligen varför det gick som det gick, det hade hänt innan. Att dricka på tom mage är aldrig bra.

En av så många lördagar. Hon hade inte den spärren som de flesta andra hade. Att ha kontroll är viktigt och det hade hon, hela tiden, förutom när hon drack. Hon insåg hela tiden att det inte var sunt det som hon höll på med, men ändå hände det och hon fortsatte. För att för några timmar slippa tänka på mat och vikt, som så mycket då kretsade kring i hennes liv. Det många inte förstod var att alkoholen aldrig var det egentliga problemet, det är det aldrig. Det var en problemfylld lösning på ett redan pågående problem.

GOD JUL

FÖRSTAPRISTAGARE 2011 | GYMNASIET

FÖRFATTARE: FREDRIK LUNDIN

SKOLA: HULEBÄCKSGYMNASIET, MÖLNLYCKE

LÄRARE: DAVID HAJTOWITZ

Julgranen är pyntad med samma kopiösa mängder kulor som alla andra gånger. Röda kulor, vinröda och ömtåliga kulor. En röd duk pryder bordet, precis som alla andra gånger. Han har den röda slipsen på sig, hon har sin röda klänning, ett medvetet val, precis som alla andra gånger. Utanför faller snön som i en sagobok, när den fallit till marken ligger den orörd, oskyldig, lika omedvetet vit som alla andra gånger.

Innanför springer tvillingarna omkring, ovetande och rastlösa i väntan på en illusion. Det är hans och hennes tvillingar, klädda i rött. På tv:n målas schackbräden med schackrutig färg. I köket står tvillingarnas farmor, iklädd förkläde utan röd färg, stressad för att få ihop allt i tid. Hans och hennes familj är alltid de som är i tid. Hans systers familj kom alltid senare.

Utanför ligger snön fortfarande stilla, inte nedtrampad av varken människor eller djur, inga fläckar alls, precis som vanligt.

Innanför hälsar han på sin syster som om hon vore en främling. Tomma blickar och tomma ord växlas och avtar sedan i brist på ämnen. Så har det inte alltid varit. Han gillar sin syster, han älskar henne. Det som stör honom är hennes make, han har förstört deras relation. Mot sin systers man slänger han bara ett falskt leende. Som svar får han en fråga på hur han mår, vilket han besvarar med "Bra, själv?". Ett obehag fyller honom, en irriterande känsla, något som vanligtvis skulle kunna viftas bort med handen, men denna gången stannar det kvar.

Hon märker det, precis som vanligt. Samma känsla som hos honom blir obehag blir hos henne besvikelse. Hon försöker, hon försöker verkligen, varför kan han aldrig försöka? Varför kan han aldrig försöka spela glad?

Utanför slutar det snöa.

Innanför dukas maten fram på den röda duken. Sprit fylls upp i alla glas, genomskinlig och klar. "Jättegott!" säger hon, instämmande toner kan höras som i en kör runt om vid matbordet. Men han säger inget, hans ögon fästs inte på sin syster som han älskar, hans ögon stannar inte upp vid sin frus underbara ögon. Hans blick riktas neråt. Hans fingrar håller inte sin frus hand under bordet. Hans fingrar greppar glaset. Han sveper det. Det bränner, han ryser. Ännu ett glas hålls upp.

Utanför tjuter vinden. Blåsten får snön att dansa i form av virvlar längs med marken, oroliga virvlar.

Innanför springer tvillingarna rastlöst omkring. Deras röda strumpor glider över parkettgolvet medans de rundar det stora bordet. Skrattandes fortsätter de runt granen med de röda julkulorna. Någon av dem stöter imot granen och fastnar med den röda stickade tröjan. En kula faller. Den blanka ytan som innan visade spegelbilden av tvillingarnas leenden, spegelbilden av deras glada ögon, samma spegelbild faller nu mot marken. Samma spegelbild som för någon sekund sedan var en reflektion av verkligheten krossas mot parkettgolvet på ett ögonblick.

"Va fan håller ni på med? Nu får ni lugna ner er!" Han höjer rösten mot dem sekunden efter att kulan fallit i marken. Samma irriterande känsla som förut bekymrat honom smyger sig överraskande på honom. Den oförberdda känslan får honom att snabbt resa sig upp och slå näven i bordet. Glasen med sprit i klirrar till och ett sus av förvåning hörs denna gång runt matbordet. "Vad är det med dig?" fråser hon åt honom och drar ned honom på stolen. Samma tvillingar som förut sprungit runt otåliga och nervösa i väntan på en illusion står nu skamfulla och tysta bredvid varandra.

Utanför slår vinden upp snön mot husväggar och fönster. Snön ligger inte orörd längre, den ligger inte stilla och det finns inget vackert med den. Den slår mot fönstret och försöker skrika ut vad den har att säga. Men innanför är det tyst.

Innanför sitter en obekvämlig familj som låtsats glömma av allting av det som hände för en halvtimme sen. Det pratas om ämnen som ingen bryr sig om. "När kommer tomten?". Tvillingarnas röster darrar. Deras glada ögon är numera blanka av nervositet. "Kom" säger hon till honom medans hon drar ut honom i hallen, "Går du och hämtar dräkten?" Han tittar frågande på

henne, ”Jag tog inte med mig den, det skulle ju du göra.” säger han och viftar med handen så att spriten skvalpar ut ur glaset. ”Fan, du är ju helt hopplös. Du får åka och hämta den. Nu.” säger hon med blicken fastkedjad på hans ögon, som nu börjar få svårt att fästa blicken. ”Är du inte klok? Varför berättar vi inte bara för dom så att vi får den här skiten överstökad? Det är ju för fan snöstorm ute! Och dessutom har jag druckit.” Hon blickar bort mot tvillingarna som sitter vid bordet. ”Du vet hur mycket det här betyder för dom, och även om du inte bryr dig så gör jag det, jag vill att de ska vara lyckliga idag.” blir de sista orden hon säger till honom.

Utanför slängs dörren igen av en man. En man vars känslor inte längre består utav irritation eller obehag. En man som känner skuld. Snön vars skönhet och lugn inte längre existerar piskar honom i ansiktet och försöker med all sin kraft stoppa honom från att komma framåt. Han vadar fram genom snön som försöker hålla fast honom, som försöker få honom att förstå. Han sätter sig i sin bil. ”Skönt” tänker han.

Tio minuter. Efter tio minuter är allting tyst. Lika snabbt som en julkula krossas, lika snabbt känner mannen ingen skuld längre, lika snabbt känner mannen ingenting. Snön har slutat kämpa, den ligger stilla, lika oskyldig som vanligt. Mannens slips matchar med hans kavaj som nu färgats röd. Stilla.

Innanför sitter en syster, tyst, i väntan på en främling. En fru väntar på en make. Två rastlösa tvillingar springer omkring, i väntan på en illusion.

Utanför ligger en man, obekymrad.

Innanför väntar en familj på ingenting.

OM JAG HÅLLER ANDAN TILLRÄCKLIGT LÄNGE

FÖRSTAPRISTAGARE 2012 | GYMNASIET

FÖRFATTARE: AGNES SVENSSON LINDGREN
SKOLA: KÄRRTORPS GYMNASIUM, STOCKHOLM
LÄRARE: ULF TJÄDER

Jag låg i sängen och låtsades att jag inte fanns. Om jag höll andan tillräckligt länge kanske det skulle fungera. Om jag önskade tillräckligt mycket, skulle mitt hjärta kanske sluta slå och mina lungor sluta kämpa efter syre. Huden under mitt urtvättade nattlinne var knottrig av kyla men jag vågade inte gå och stänga fönstret. Vågade inte röra mig. Vågade inte andas. Min sovrumsdörr stod som vanligt på glänt och som vanligt hörde jag klirret av flaskorna utifrån köket och de upprörda rösterna. En ljus röst och en mörk röst. En mjuk och len hand och en hård och sträv. En människa som jag älskade så det gjorde ont och en som jag hatade ännu hårdare än vad jag älskade den första.

Jag försökte tänka på annat. Försökte tränga bort alla ljud och lukter. Jag hatade den där känslan, som om ett arg litet djur låg på lur inuti mig och gnagde på min magsäck och mitt hjärta. Det lilla arga djuret hade knivar som det skar sår med på min insida. Det slutade aldrig blöda.

Jag försökte tänka på min fröken. Vad hade vi lärt oss idag? Vi hade haft matte. Vi lärde oss hur man kan skriva om ett tal är större eller mindre än ett annat tal med hjälp av en liten symbol som såg ut som ett V fast det hade trillat omkull. Fröken försökte få oss att förstå genom att visa en krokodilmun som var öppen. Det tal som krokodilen var på väg att äta upp var det större talet. Det förstod jag eftersom jag vet att krokodiler är hungriga djur. Jag undrade bara om krokodiler verkligen tror att en nia skulle göra dem mer mätta än en tvåa? Jag trodde inte på att krokodiler tycker att siffror smakar gott, jag trodde att de gillade zebror och antiloper mycket mer än siffror.

Plötsligt kom jag på mig själv med att andas, för en stund hade jag glömt bort att önska att jag inte fanns. Det lilla arga djuret gnagde så det gjorde ont i hela mig och jag kved till och

gömde mig under täcket som luktade unket. Det var då jag hörde det första slaget. Ljudet av den hårda sträva handen som träffade den mjuka lena huden. Ljudet lät dämpat men samtidigt skar det i mina öron. Det kom ett till, hårdare. Högre. Och sen ett annat slags ljud, det måste ha träffat någon benigare kroppsdel. Sen snyftningar och jämmer. Sen fler slag och något annat, sparkar kanske. Mamma som kippade efter luft. Min fina, snälla, vackra, bästa mamma som nästan inte kunde andas ute i köket. Jag önskade att hon och jag kunde byta. Önskade att jag kunde ge henne allt syre, alla snälla ögon, alla varma kramar och alla fina ord i världen. Och att jag kunde ta bort all sprit, all skäggstubb, alla arga skrik och gubbar.

Jag både hoppades och inte hoppades att ikväll skulle bli en sån där kväll. Om det blev en sån där kväll skulle han låta henne vara och inte göra henne lika illa. Han skulle göra mig illa istället. Jag skulle hellre vilja att han gjorde mig illa och lät henne vara även om jag hellre önskade att jag vore död än att han kom in i mitt sovrum ikväll.

För jag ville inte höra hans grova och äckliga ord, ville inte höra hans tunga rossliga andetag i mitt öra. Ville inte känna hans stinkande spritandeträkt. Ville inte ha rivsår efter hans skäggstubb på min hals. Det arga lilla djuret ville inte heller, det bet och rev i mig så att det kändes som om hela jag snart skulle ätas upp inifrån och bli ett ihåligt skal.

Det hade blivit tyst i köket, det enda som hördes var diskmaskinen som stod och brummade. Brum, brum, surr, surr, brum, brum lät det. Det var ett bra ljud, det var varken snällt eller farligt, det bara brummade och surrade. Det arga lilla djuret lugnade sig lite. Jag tänkte på krokodiler och siffror.

Jag hade nästan somnat när jag ryckte till av att dörren öppnades till mitt rum. Jag knep ihop ögonen hårt och försökte ligga helt stilla. Hörde stegen som kom närmare och närmare min säng. Jag kved till av rädsla och obehag när jag kände handen som strök över mitt hår. Låtsades och önskade så mycket jag kunde. Nu fanns jag nästan inte längre.

”Älskling, vakna”, sa en röst och jag kände hur det lilla arga djuret blev alldeles mjukt och varmt när jag insåg att det var mamma som pratade med mig. ”Du måste packa dina saker, nu, fort. Taxin kommer om fem minuter”.

INNANFÖR VÅRA VÄGGAR

FÖRSTAPRISTAGARE 2013 | GYMNASIET

FÖRFATTARE: NATHALIE ALEXANDERSSON
SKOLA: KÄRRTORPS GYMNASIUM, STOCKHOLM
LÄRARE: ULF TJÄDER

Glaset står på bordet. Det tomma glaset som snart inte kommer att vara lika tomt. Jag ser flaskan som står en bit bort och jag ser lille Kristian – han har också sett den och vi båda vet vad som kommer att hända. Vi får ögonkontakt och utan att säga ett ord har vi tillsammans på bara någon minut gått igenom hur det kommer att bli när drycken hålls ner i glaset. Besvikelse, ilska, rädsla och ångest. Det är bara några av de känslor som vi snart kommer att få se och genomlida tillsammans. Det är en av de saker som är märkliga med alkohol – den gör inte bara skillnad för den som förtär den, utan förändrar även livet för dom som finns runt omkring.

Jag kan inte säga att allt snart börjar för det finns inte längre en början, utan det har nu istället gått över till en fortsättning. En historia som ständigt upprepas och bildar en cirkel som aldrig tycks brytas. Något som däremot inte är lika tydligt är varför det är så här. Varför måste vi ha det så här? Varför kan vår familj inte bara se ut som alla andra? Jag får syn på glaset igen och ser hur korken lossnar från flaskan. Den är öppen, men glaset är fortfarande tomt. Dock vet vi båda att det inte lär dröja länge till innan flaskan töms. Vi vet båda hur det kommer bli när det första glaset fyllts. Det kommer gå snabbt och när de första dropparna väl lämnat glaset finns det ingen återvändo - då kommer stormen. Den storm som inte längre tycks kunna övergå till ett lugn, en paus. Med åren har den försvunnit från vår familj. Nu finns det inte längre något ”lugnet efter stormen” utan bara ångest, oro och en slags förberedelse. En ständig förberedelse där man hela tiden måste vara på sin vakt.

Jag kan inte sluta tänka på att jag behöver få hjälp, att vi behöver få hjälp. Jag måste prata med någon – någon utomstående. Jag måste berätta vad det är som egentligen försiggår i vårt hem, innanför våra väggar. Jag måste berätta om det som från början var något så litet men som idag har vuxit till något stort. Jag

måste berätta om det som en gång var något oskyldigt men som idag har blivit till något farligt. Jag vet att jag måste berätta men jag vet också vad som håller mig tillbaka. Att befria vår familj från vår hemlighet skulle förändra allt, det skulle splittra oss. Det skulle förstöra den lilla familj som idag finns kvar. Det skulle kräva att ännu en förälder togs ifrån barnen. Det skulle innebära att de två barnen som redan mist sin mor i en olycka nu också skulle mista sin far. Allt skulle förändras, ännu en gång.

Jag kan inte heller släppa tanken på att jag kanske ändå inte behöver berätta för någon. Kanske skulle allt kunna lösas sig av sig själv? Kanske skulle korken på flaskan en dag sättas på igen – och kanske skulle den till och med stanna där. Vem vet? Som så många gånger tidigare avbryts dock dessa tankar när jag ser hur flaskan lyfts från bordet och lutar mot glaset. Nu börjar det, nu kommer snart stormen.

Jag kommer ihåg hur det var förut, när Mona levde och familjen fortfarande var hel. Det var då stormen tycktes vara långt, långt borta och lugnet fortfarande fanns kvar. Jag minns när det knappt fanns några hemligheter och jag tänker tillbaka på hur det var då vår familj såg likadan ut både innanför och utanför de väggar som idag omger och skyddar vår hemlighet, vår sorg. Vi var en familj som alla andra och det finns mycket som jag saknar från den tiden. Jag saknar förtroende, jag saknar trygghet och jag saknar känslan av att vara tillräcklig. Dessa känslor har olyckan och flaskan tagit bort ifrån oss, från min familj. Glaset lyfts från bordet och jag vet att förberedelsen är över, stormen är här. Jag känner hur de första dropparna sprider sig i min mun och jag ser hur Kristian tyst smyger in i sovrummet där Johan redan sover. Jag hör hur han låser dörren efter sig och jag vet varför – han försöker skydda sig. Jag däremot är ännu en gång förlorad. Det var länge sen som jag hade den styrka som krävs för att skydda mig från den storm jag själv skapade efter olyckan. Den storm som sovrummets låsta väggar nu försöker hålla ifrån de två barnen. Den storm som är jag.

SE TILL MIG SOM LITEN ÄR

FÖRSTAPRISTAGARE 2014 | GYMNASIET

FÖRFATTARE: TEA EMILSSON

SKOLA: HULEBÄCKSGYMNASIET, MÖLNLYCKE

LÄRARE: KATARINA LANGE

Ljudet trängde genom öronen när dörren slogs igen och den molande huvudvärken blev knappast bättre av det gälla ljudet. Med kisande ögon såg han hur hennes små, finlemmade fötter smög över det knarrande trägolvet, som om det skulle göra någon skillnad. Mannen höjde huvudet en aning i hopp om att hon skulle tro att han mädde bra. Flickan lyfte sin hand och strök håret, som dolde hennes ansikte, bakom örat och avslöjade två mörka ögon fyllda av rädsla och sorg. Leendet som kunde skymtas i ansiktet när hon vände stegen mot soffan där han låg, såg knappt ut som ett leende. Det fanns ingen glädje bakom det. Han försökte sätta sig rakare men tröttheten tog över och höll honom i ett fast grepp där han låg. Flickan lyfte kudden som låg vid hans fötter och placerade den under hans ömmande huvud. Blicken han möttes av då hon tittade in i hans ögon fyllde honom med skräck och ångest. Han kunde känna igen den så väl, han hade själv mött den varje dag i så många år. Han såg den varenda gång han mötte sin spegelbild. Långsamt lyfte han handen mot bordet och den nästan tomma flaskan som stod där. Ångesten växte inom honom som ett monster och han klarade inte av den. Mannen kunde känna hur hennes spåda händer grep ett tag om hans handled. Ett grepp fyllt av beslutsamhet och ångslan. Sakta drog han den till sig igen och placerade den ovanpå sin mage som var så liten nu för tiden.

”Du vet hur det slutar..” hennes röst var bestämd men omtanken kändes i varenda ord hon yttrade.

”Varför har du inte gett upp om mig?” mannen slöt sina ögon och lät öronen ta över ansvaret istället. Han kände hur hon drog filten mot hans huvud innan ljudet av det knarrande golvet fyllde rummet och försvann när dörren till hennes rum stängdes bakom henne. Han var ensam igen.

Strumpbyxorna var trasiga och hennes bleka hud lös genom det svarta nylonnätet. Med skakiga händer drog hon långsamt

av sig dem och placerade dem på stolen som stod i andra änden rummet. Den starka fullmånen utifrån fick de vita väggarna att skimra och hennes skrivbord att se stort och helt opassande ut i det lilla rummet.

Flickans kastanjebruna hår föll över kudden då sträckte ut sig över det rosa överkastet. Utanför kunde hon höra mannens stön. Hon visste att han desperat försökte nå den flaska som stod på bordet. En smäll och en ljudlig suck avslöjade misslyckandet. Hennes hand trevade under kudden och fick tag i fotot som låg där under. Flickans mörka rådjursögon granskade den lyckliga familj som log mot henne med leenden som var så otroligt äkta. Blicken föll på kvinnan som stod och omfamnade mannen i bakgrunden. En tår letade sig sakta ner för hennes kind men hon brydde sig inte om att torka bort den. Tiden som funnits innan kunde hon nått och jämnt minnas. Ljuset och glädjen, kärleken och livet. Det var nästan så hon hade glömt sin mor, som hon fortfarande älskade av hela sitt hjärta. Nu var det hon som fick ta ansvaret. Flickan måste hjälpa sin far. Se till att han kom tillbaka, att allt blev bra. Hans sjukdom skulle vara hans dom. Hans tid var knapp, det var något hon visste med säkerhet. Vad hon inte visste var att det om bara en dag inte längre var någon idé. Att det skulle vara slutet. Det visste hon inte den natten då hon sakta föll in i en orolig sömn.

Mannen älskade flickan med det kastanjebruna håret och de mörka ögonen. Utan henne hade han redan supit ihjäl sig. Hon hjälpte honom att orka, men den senaste tiden hade han sett det han var rädd för. Vänligheten och ljuset i ögonen hade långsamt omvandlats till rädsla och mörker. Han ville slita rädslan ur hennes ögon och ge tillbaka lyckan, det hon en gång hade haft. Det var vad han ville, men orken fanns inte och ingen inre styrka kunde få honom att ta sig längre än till toaletten i lägenheten. ”Vad gör man inte för sina älskade barn!?” han mindes att hans mamma en gång sagt det till honom. Ja, vad gör man inte för sina barn? Inte super man sig full varje eftermiddag och låter dem ta hand om skiten och långsamt tvina bort. Allt på grund av att man själv inte klarar av att vara människa. För det var precis vad han hade gjort. Mannen ångrade sig. Far var inget han ville kalla sig själv, det dög han inte till. Ta sig upp igen, det var vad han skulle göra. För hennes skull. Han var tvungen, vare sig han hade kraft till det eller inte. Med ett ben i taget tog han sig upp och satte sig på soffkanten. Bordet hjälpte honom upp på sina ostadiga fötter som knappt kunde bära hans gängliga kropp. Den som var så

förstörd av allt det gift som var dag rann ner genom den torra strupen. Ena foten framför den andra på det mörka, smutsiga trägolvet. Det var en början, ett steg mot något bättre, men vad spelade det egentligen för roll när slutet var så nära? Om bara några timmar skulle den spruckna familjen inte längre finnas till.

Vinden slog emot henne när hon gick ut genom porten. Den grep tag i hennes taniga kropp och hon fick kämpa för att röra sig framåt. Hennes steg ledde henne mot affären som låg i korset mellan hennes hus och centrum. Flickan visste vad hon skulle köpa. Huvudvärkstabletter, tandkräm och dagens tidning. Det var samma varje dag. Idén kom plötsligt. Istället för att fortsätta rakt fram vände hon vid korsningen och styrde stegen uppför gatan som ledde henne bort från det hon kände till allt för väl. Kanske skulle hon se något nytt om hon tog en annan väg just idag. Kanske skulle något annat hända henne och skapa någon variation i den vardag hon avskydde. Den grå asfalten såg på henne och för varje steg hon tog kändes den allt mer ovillig att ha henne där. Husens sorgsna fasader stirrade på henne som om de ville berätta för henne att hon inte var välkommen där. Att hon inte dög till. Men flickan fortsatte, hon skulle ta sig till den stora korsningen och sedan gå stigen tillbaka till affären och den ångestladdade vardagen. Tre steg kvar och sedan skulle hon vända. Ett öronbedövande ljud nådde hennes trumhinna och fick henne att snabbt lyfta blicken. Mörker.

Han var så otroligt trött. Varenda led i kroppen värkte och han skakade av ansträngning. De tomma flaskorna på bordet var blott ett minne och alla trasor som legat på golvet hängde nu på tork, rena och fyllda med hopp. Lyckan borde strömma genom honom, men smärtan tog över och fick honom att långsamt tappa den styrka som tidigare varit så närvarande. Flickan skulle bli så lycklig när hon kom hem igen. Han visste inte när, men han visste att hon var ute och skulle bli borta länge. Hon skulle mötas av något vackert, av hopp om en bättre framtid. Det var det sista han hann tänka innan han långsamt slöt ögonen och allt blev svart.

Den hemska signalen trängde in i hans öron och fick honom att långsamt vakna till. Kroppen skrek efter något, något som kunde dämpa den ilande smärta som trängt sig in. Smärtan gjorde honom snurrig, för snurrig för att förstå vad det var för ljud som slitit honom ur drömmarnas fantastiska värld. Ljudet upphörde precis när mannen insett att det var telefonen i andra änden av rummet som ville honom ont.

Det var mörkt ute och mannen behövde sina värktabletter. Med en svag röst ropade han på flickan, hans ben skulle inte bära honom ända ut i köket. Inget svar och han försökte igen, med samma resultat. En signal ljud igen. Han vacklade långsamt fram till telefonen och tryckte på luren.

”Ja, hallå!?”

”Ja det var Jan Olofsson, Malmöpolisen...” orden försvann och nådde inte längre fram till honom. Synfältet blev mindre och andningen häftig. Fadern skakade och knäna vek sig. En smäll och han låg på marken. Hoppet fanns inte mer.

INTE EN DJÄVEL KAN RÖRA HONOM NU

FÖRSTAPRISTAGARE 2015 | GYMNASIET

FÖRFATTARE: JOHANNA MARTINSSON
SKOLA: TÖRNSTRÖMSKA GYMNASIET, KARLSKRONA
LÄRARE: PETER CHRISTENSON

Mjuka steg i hallen. Jag hör hur han tassar så försiktigt och tyst. Allt för att inte väcka de som sover, allt för att vara så osynlig som möjligt. Försiktigt öppnas min sovrumsdörr och jag hör hans ljusa röst, på gränsen till ljudlöst, viska i natten.

– Cleo, jag är rädd.

Rösten skakar och jag vet att det han säger verkligen är sant. Svagt viskar jag att jag är vaken. Försiktigt öppnas dörren ännu mer och han kommer närmare mig. Han kryper försiktigt upp i min säng och lägger sig så nära mig att jag känner hur hans hjärta slår hårt innanför den tunna bröstkorgen. Jag viskar att ingen kommer komma åt honom när han är hos mig. Inte en enda djäväl kommer att få röra honom. Inte en gång till.

Min lillebror Pontus var inte ens född när mamma för första gången tog fram en flaska. Han var inte påtänkt när hon dränkte sina sorger första gången. Jag var sex år gammal när jag för första gången kom hem från skolan och möttes av stanken. Sedan dess har den doften blivit den enda som känns som hemma för mig. Det är som om det gör mig lugn, jag känner mig trygg och mår bra. Trots att jag aldrig mår bra eller är lugn när jag är hemma. Ibland tänker jag på hur Pontus ser på livet, han som aldrig har upplevt en annan hemmiljö än den här.

Han som alltid varit oskuldsfull och änglalik.

– Cleo, varför gör mamma såhär mot mig? sa han efter första slaget.

Varför gjorde mamma det mot Pontus och inte mot mig? Varför lät hon honom stå emellan oss två? Det var mig hon skulle röra vid, mig hon skulle ta tag i och vägra släppa. Men Pontus var för frågvis. Han frågade henne varför inte han fick smaka av vattnet hon drack, av äppeljuicen som luktade äckligt. Varför

fick inte han dricka ur flaskan som hon gjorde? Och där stod jag, hjälplös och oförmögen att göra någonting åt situationen. Jag kunde inte skydda honom från hennes vrede. Kunde inte skrika på henne så att grannarna hörde.

Ett klagomål till och vi hade blivit vräkta.

Så där låg vi nu i min 90-säng och kramades hårt. Jag kände Pontus andetag mot min nakna överkropp. Kände att hjärtats slag blev färre, det tog längre tid för det att pumpa. Han andades äntligen lugnt igen. Men mitt hjärta slår, det slår så hårt att jag blir rädd att jag väcker honom. Rädd att mamma ska springa in i mitt rum och slänga ut honom på golvet. Banka hans huvud i golvet tills det bildas en stor pöl av blod. Jag är så rädd att hon ska ta tag kring hans hals och vägra släppa. Men jag försöker slappna av. Försöker andas lugnare och sakta ner hjärtslagen. Jag hör mamma vända sig i rummet intill. Hör hur hon välter en flaska på golvet och jag ber en tyst bön om att hon snart somnar i sin säng.

Mamma tystnar inte i rummet intill. Hon blir allt mer högljudd. Jag hör hennes steg över golvet. Hur hon inte lyfter fötterna utan låter dem smeka den kalla ytan. Ibland önskar jag att hon ska snubbla på en mattkant och dö. Bara så att vi ska få lite lugn och ro här hemma. Bara så att den välbekanta hemmadoften ska förändras. Jag önskar att hon ska slå huvudet i köks- bordet och somna in i en pöl av blod. Bara så att Pontus ska få ett bättre liv än jag.

Men mamma vet exakt var alla mattkanter ligger i hela lägenheten. Hon vet exakt var alla spetsiga hörn befinner sig och undviker dem. Min mamma har blivit en mästare på att för- flytta flaskor mellan lägenhetens alla bord. Från telefonbordet i hallen, till matbordet i köket och vidare till bordet på toaletten. Hon behöver inte tända lampan i hallen för att hitta från sitt rum till skåpet. Helvetes-skåpet. Det ligger så mycket sorg innanför de dörrarna. Så mycket smärta som stängs in där.

Hennes steg har flyttats från rummet till hallen. Hon sätter fötterna på de ställen där det hörs som mest. På just de punkterna där golvet knarrar. Snart kommer hon stå utanför Pontus rum.

Glimtar hon på dörren kommer hon se att han inte ligger där och då är det jag som får ta emot allt. Då blir det mig hon be- skyller. Hon kommer skrika att jag kidnappat hennes barn. Att jag tagit hennes allt ifrån henne. När jag ligger där blir tanken inte lika skrämmande. Jag gör allt för Pontus, hon ska aldrig mer

få röra honom. Stegen närmar sig Pontus rum och mitt hjärta börjar dunka igen. Snart kommer hon öppna hans dörr precis som hon gör varje natt. Snart kommer hon se hur hans säng ekar tom. Lakanen är skrynkliga av den nattliga oron. Hon kommer se att han inte valt henne i natt heller.

Jag sluter mina ögon och räknar tyst i huvudet. Tio... nio... åtta... sju... sex... fem... fyra... tre... två... ett... Dörren till mitt rum smälls upp så hårt att bokhyllan på den motsatta väggen börjar skaka. För mitt inre ser jag hur den faller mot henne och träffar hårt. Det gör den inte. Den vinglar bara till och hamnar sen på sin plats igen.

– Cleo! Vad har du gjort med min Pontus? Varför ligger han inte i sin säng?

Pontus rör sig intill mig och jag klappar honom försiktigt över ryggen när mamma tänder lampan i taket. Jag ser hatet i hennes blick, hennes vanligtvis blåa ögon är svarta och dimmiga. Hon rusar fram mot min säng och riktar in sig på Pontus. Situationen vi befinner oss i nu är inget nytt. Jag hoppar snabbt över Pontus så att jag hamnar mellan mamma och honom. Nu ska mamma få igen för allt hon gjort. Hon ska inte röra oss mera.

Jag tar snabbt tag i min skrivbordsstol och svingar den mot mamma. Hon duckar. Jag svingar den igen, mamma hinner inte reagera och jag träffar. Hon tar stöd mot bokhyllan. Hon faller och bokhyllan över henne. Jag tackar Gud att hon slängt upp min dörr så hårt att bokhyllan blivit ostadig. Tackar Gud att stolen träffade henne på andra försöket och att det knappt syns någonting på den. Pontus vaknar till i min säng och vänder sig om mot mig.

– Cleo, vad var det som lät? Han gnuggar sig i ögonen med sina små händer.

– Det var bara bokhyllan som rasade, sov nu, säger jag till honom och ler.

Nu kan ingen skada honom mer. Inte en djäväl kan röra honom nu.

MASKINEN GÅR SÖNDER IBLAND

FÖRSTAPRISTAGARE 2016 | GYMNASIET

FÖRFATTARE: ANONYM

SKOLA: SÖDRA LATIN, STOCKHOLM

LÄRARE: ERIK MELANDER

När ingen tittar faller ansiktet och axlarna neråt.

Jag ler inte, och jag ser inget. Inte för att jag är närstynt, utan för att jag blundar.

Jag tänker på pappa, som skriker och kastar saker som nästan träffar ansiktet, och påminner mig själv om att aldrig vara glad. För när jag kommer hem försvinner allt bra som hände i skolan, och jag påminns om varför jag blundar.

Jag drar mig bort, för inget kan vara. Jag ångrar att jag drar mig bort, och fylls av hat. Mot mig själv, och pappa. Han bryr sig inte. Han har alltid rätt, och säger du emot så skriker han sig rå och tar sönder saker. Efteråt så ekar huset tomt, och mamma gråter tyst. Jag blir väldigt ledsen när mamma gråter.

Jag är inte annorlunda, jag är inte en ”ensamvarg”. Jag drar mig inte undan för att jag är trött, eller behöver plugga, eller för att jag inte vill vara med andra. Jag drar mig undan för att när de skrattskriker så att det ekar och kramas och kastar runt varandra på skoj så gör det mig nervös. Jag börjar pilla på skinnen runt fingrarna, drar ner ärmarna till händerna, andas djupt och rycker till när någon råkar stötta till min axel.

Han kan vara i närheten då, och vilja skrika mer. Han kanske inte var klar, och letar upp mig för att avsluta det han började.

Ibland när jag kommer hem så är han snäll, när han inte har tagit något. När kylskåpet gapar tomt och han kommer bärande med stora kassar med mat. Mamma blir glad när hon ser det, att jag och pappa pratar normalt. Först osäkert, och misstänksamt från min sida. Det kanske är en fälla. Sedan precis som vanligt. Han kommer bärande med kassar, skjortan stramande mot magen, ansiktet rakat, slipsen lite lös.

Och jag tar in varje sekund av det, badar i känslan av att vara normal.

Normalkonversation om skolan, normal konversation om arbetsbördan. Går normalt in i sitt rum utan att vilja gråta och slita av sig håret, stänga in i sig i den lilla garderoben och glömma att man finns. Jag sitter vid skrivbordet och gör läxor, lyssnar på skit popmusik och är glad för stunden. För allt är normalt, som det ska vara.

Jag ignorerar lukten i huset när jag går för att borsta tänderna, och jag ignorerar flaskan som står lite gömd. Bara lite, för han slutade gömma det för länge sedan. Han öppnade ögonen, och jag började blunda. Jag spottar, och pekar fingret åt flaskan. Idag har varit en bra dag, och den ska avslutas bra.

Nästa dag i skolan så är jag där. På riktigt. Jag pratar, skratt-skriker, och kramas. Jag lyssnar under lektionen, skriver rapporter, räcker kanske till och med upp handen från en plats längst fram.

Jag kan i hemlighet kolla på killen jag gillar, jag kan säga dåliga skämt som är så tråkiga att de är roliga, och folk skrattar. Jag kan andas in så mycket så att bröstkorgen blir full, och allt blir klarare. Vassare. Bättre.

Luften blir kallare, lukterna blir mer påtagliga, maten smakar mer, precis som om någon skruvat upp en rostig maskin där uppe i hjärnan och den går på högvarv. Tar in allt den annars missar.

Jag tar in allt, allt som går att ta in.

Sedan kommer jag hem, och allt börjar om igen. Jag blundar, och maskinen där inne exploderar och går sönder. Det kommer rök ur den, det pyr, och jag blir arg.

Jag blir så arg att jag skakar. Men jag försöker att inte visa det, för då blir det värre. Då är jag otacksam.

Men visst går väl röken att se? Den som pyr ur öronen? Inte kan väl alla vara så blinda? Lukten då? Känner man lukten av rök?

Jag bara tar det som kommer, och låser in mig i garderoben, släcker lampan.

Men den här gången behöver jag inte blunda, det är redan mörkt här inne.

Och jag tänker på allt; på killen jag gillar, på rapporter jag ibland nästan glömt lämna in eller till och med glömt göra, på folk som skrattskriker, och undrar om allt är värt det.

KASSÖRSKAN

FÖRSTAPRISTAGARE 2017 | GYMNASIET

FÖRFATTARE: HEDVIG CASSEL

SKOLA: FALU FRIGYMNASIUM, FALUN

LÄRARE: NICOLE ROSENFELDER ANDERSSON

En, två, tre, fyra, fem. Fem förpackningar med smärtstillande. Tankarna rusar i hennes huvud som kråkor i flykt. Luften är isande, kall och vass när den skär nedför strupen. Flickan luktar alkohol. Alkohol och tabletter, ingen bra kombination, men det vet hon förstås. Det här är ett skrik på hjälp. Hon håller på att falla, hon håller på att drunkna, hon håller på att glida iväg. Försvinna för alltid. Kvinnan inser att hon måste göra något, måste nå fram till henne. Men hon tvekar, rädd för sårbarheten en annan människa kan ge. Att röra flickan och sedan förlora henne, det skulle krossa den gamla kvinnans hjärta.

Första gången hon såg flickan var hon en helt annan människa. Omgiven av vänner, vacker och sorgfri som en koltrasts melodi, den nya tjejen i gänget. En enorm godispåse, flera flaskor läsk och troligtvis alla chipspåsar från hyllan slängdes upp på rullbandet och skannades av. En blandning av nervositet och upprymdhet fanns i luften, som en laddad himmel innan åskväder. De pratades om killar, om förväntningar inför kvällen, den här kvällen då det skulle bli fest. En gång hade kvinnan också tillhört den världen, då hade allt verkat så enkelt. Nostalgin hängde kvar efter att ungdomarnas skratt försvunnit ut i mörkret.

Kvinnan hade varit en drömmare, men med åren hade hennes naivitet nöts bort som färgen på ett övergivet hus. Hon var fast i ett eländigt liv med ett eländigt jobb och hade inte längre något hopp om att komma ifrån det. För att fördriva tiden brukade hon spekulera om kundernas liv och fantisera ihop detta utifrån de varor som köptes. Det var som att se på film genom ett nyckelhål. Små frekvenser av andras liv som kunde distrahera henne från sitt eget. Flickan med de enorma hundmatsförpackningarna hade förmodligen fått husdjuret som tröst efter att föräldrarna skilt sig. Tonårskillen som köpte alla hygienartiklar man kunde hitta skakade av nervositet inför sin första dejt. Mannen som köpte fin choklad och rosor tog aldrig emot kvitto. Han brukade skriva

nerväst på vigselringen och det skuldmedvetna ansiktet gick inte att ta fel på. Hon undrade om det hade varit lika tydligt för andra att se när hennes man gjort samma sak. Hur kunde hon ha varit så blind?

Nästa gång flickan kom var hennes varor ett tydligt tecken på förändring. Hon köpte hudvårdsartiklar, grönsaker och fullkornskost, allt som ingår i ett liv hos en perfekt tjej. Någon som vill bli smal och snygg, lukta gott och imponera, ivrig att få uppmärksamhet från en särskild kille. Kvinnans inställning till kärlek var bister och fientlig, men genom flickans ögon kunde hon se det på ett annat sätt, som något spännande och hoppfullt. Det fick henne bara att känna medlidande, för hon visste av erfarenhet att de med höga förhoppningar var de som blev mest besvikna.

Snön började smälta redan i februari, men en tidig vår kändes välkommen efter den slaskiga, gråmulna vintern. Hjärtformade chokladaskar rullade förbi på löpande band, men istället för gulliga kärlekspar var glupska småungar de största konsumenterna av denna vara. Flickan däremot var den bildliga definitionen av "alla hjärtans dag", med ögonen glittrade av kärlek och längtan när hon la upp varorna. En ask choklad och en teddybjörn med ett hjärta. Kvinnan höjde på ena ögonbrynet vid åsynen av det groteskt fula gossedjuret, undrade hur man överhuvudtaget kunde förvänta sig att få något sådant sålt. Flickan skrattade.

"Är den för löjlig?" Frågade hon lite tveksamt. Att rekommendera att inte köpa en vara skulle vara emot affärens kapitalistiska policy, så kvinnan sa att den visst inte var löjlig och att han nog skulle bli så glad så. Flickan sken upp av lycka och tackade medan hon packade in varorna och betalade.

Aprildagen då blommorna slog ut i rabatten såg kvinnan ännu en förändring. På bandet rullade matvaror och färdigrätter för två portioner, två sorters schampo och två sorters deo, ämnade för varsitt kön. De hade redan flyttat ihop. Ett så stort steg för henne, förhoppningsvis var det ett stort steg i rätt riktning, mot ett bra liv i en bra relation, med en bra kille. Kvinnan skulle kunna känna avundsjuka över det livet. Ett liv som i en alternativ värld kunnat vara hennes. Men hon kände ingenting.

Kunderna kom och gick, kvinnan satt på åskådarplatsen. Hon såg bitar av en värld där, genom varorna på bandet, genom de korta mötena med människor som alltid var på väg någon annan-

stans, ut i sommarens omfamnande hetta. Sedan kom flickan igen och kvinnan hade blivit glad av att se henne, tills hon såg hennes uttryck. Flickan hade ett hetsigt samtal på telefon.

"Nä jag vet det, men jag bor bara hos honom, inget mer... Han är ju bra mycket bättre än alla killar du nånsin haft iallafall, ja, så sluta försöka att bryta upp oss då!"

Så han var ingen bra kille trots allt? Kvinnan kände oron krypa under skinnet, men blev sedan förvånad. När hade det här hänt? När hade hon börjat bry sig om hur det gick för någon naiv liten flicka och hennes förhållanden? Det var dumt, men ändå kunde hon inte hejda känslorna.

"Som mamma borde du vara mer stöttande! Du går fan inte ens att prata med, hejdå!"

Så nu hamnar hon i konflikt med familj och antagligen vänner också för att ta honom i försvar. Hon förstår inte hur mycket hon offerar för honom, och förstår inte hur lite han är värd det.

Den här synen var fruktansvärd. Ensam på rullbandet låg ett graviditetstest. Rädslan flickan utstrålade var som bitande, kyliga vinddrag då hon betalade i kassan. Det smittade av sig, kvinnan blev lika tom och kall inombords. Det kunde lösas, det kunde redas ut, om hon gjorde sitt val i tid, bara hon inte sköt upp på beslutet tills det blev försent. Kvinnan önskade att hon kunde ingripa, men som en främling hade hon inte den möjligheten.

Tiden var som en tickande bomb med nedräkning till den artonde graviditetsveckan. Då skulle det bli för sent för henne. Flickan syntes inte till och faktumet att hon inte var där kunde betyda tusen saker.

Nu har hon kommit tillbaka med dödsönskan i blicken och en hög av tabletter på rullbandet.

Finns det ingen åldersgräns för medicin? Men nej, hon har redan fyllt arton, för en månad sedan enligt hennes ID kort. Nu är det försent. Nu har hon betalat. Hon håller på att försvinna. Kvinnan kan inte tveka längre, hon sträcker sig över kassan och tar tag i flickans arm. Det är en sådan beröring som går djupare än huden, intill själva själen. Det är en sådan enkel gest som gör en så enormt stor skillnad. Det är ett sådant ögonblick som de

kunde titta tillbaka på långt senare, undrande vad som hade hänt om händelsen aldrig inträffat. Det är allt det och så mycket mer. En vändpunkt i livet.

PRATA OM ALKOHOL

Novellsamling med ungdomars tankar och erfarenheter kring alkohol

E-post: info@prataomalkohol.se

Internet: www.prataomalkohol.se

Telefon: 08-410 214 64

Produktion: Sprit- och Vinleverantörsföreningen och Sveriges Bryggerier

Projektansvar: Kunskapskraft & Media AB, www.kkm.se

Design: Kunskapskraft & Media AB, Inhouse

Tryck: Arne Backman information AB

Första upplagan, 2016, Stockholm

ISBN: 978-91-983990-0-4

Projektet Prata om Alkohol är namnskyddat och tillhör

Sprit- och Vinleverantörsföreningen i Sverige.

Kopiera gärna material för undervisningssyfte.

Ange gärna källan om detta inte framgår av materialet.

Kopiering för kommersiellt syfte är förbjudet enligt lagen

om upphovsrättsskydd.